

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Απόφαση ΕΠΑ : 78/2022

Αρ.Φακ.: 11.17.020.01

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ 13(Ι)/2022

Καταγγελία της ΒΠ.Φ εναντίον της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ

κα Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος
κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας	Μέλος
κ. Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 9 Δεκεμβρίου 2022

ΑΠΟΦΑΣΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της υπό τον ως άνω αριθμό και τίτλο υπόθεσης αποτέλεσε η καταγγελία της κας ΒΠ.Φ (εφεξής η «καταγγέλλουσα/κα. ΒΠ.Φ») ημερομηνίας 3/2/2020 που υποβλήθηκε ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (εφεξής η «Επιτροπή») στις 12/2/2020, εναντίον της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ (εφεξής η «Τράπεζα Κύπρου»), η οποία εστιάζεται σε κατ' ισχυρισμό παραβάσεις του άρθρου 6 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν τότε.

Η Επιτροπή επισήμανε ότι η παρούσα διαδικασία λαμβάνει χώρα σε χρόνο κατά τον οποίο ισχύουν οι περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμοι του 2022, (Νόμος Αρ. 13(Ι)/2022, ο οποίος τροποποιήθηκε ακολούθως με το Νόμο 169(Ι)/2022) με τους οποίους καταργήθηκαν οι περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμοι του 2008 και 2014.

1

Η Επιτροπή περαιτέρω σημείωσε ότι σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις και τις σχετικές πρόνοιες του άρθρου 72(3) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2022 (στο εξής ο «Νόμος») «(3) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (4), διαδικασία διεκπεραίωσης υποθέσεων, εξέτασης καταγγελιών και διενέργειας αυτεπάγγελτων ερευνών, περιλαμβανομένης της διαδικασίας λήψης προσωρινών μέτρων οι οποίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού που είχε ιδρυθεί δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 8 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014 θεωρούνται εκκρεμούσες ενώπιον της Επιτροπής και εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος Νόμου.» Ως εκ τούτου, εφαρμόζεται ο περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμος του 2022, Αρ. 13(Ι)/2022 (εφεξής ο «Νόμος»).

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 19/2/2020, αφού εξέτασε την καταγγελία και ενεργώντας στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ομόφωνα αποφάσισε να δώσει οδηγίες στην Υπηρεσία της Επιτροπής (εφεξής η «Υπηρεσία») για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με πιθανολογούμενες παραβάσεις του άρθρου 6 του Νόμου που περιέχονται στην καταγγελία και να καταθέσει σχετικό σημείωμα.

Η Υπηρεσία, ενεργώντας στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής, προχώρησε στην προκαταρκτική έρευνα της καταγγελίας αποστέλλοντας σχετικά ερωτηματολόγια και στη συνέχεια αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας, τη σχετική νομοθεσία και νομολογία, υπέβαλε την έκθεση ευρημάτων ημερομηνίας 01/07/2022.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 26/9/2022 αξιολόγησε και συνεκτίμησε τα στοιχεία που περιέχονται στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και ομόφωνα κατέληξε σε προκαταρκτικά συμπεράσματα για τη μη στοιχειοθέτηση παράβασης των άρθρων 6(1) και 6(2) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2022, εκ μέρους της Τράπεζας Κύπρου, τα οποία κοινοποιήθηκαν προς την καταγγέλλουσα με επιστολή στις 3/11/2022.

Η Επιτροπή με την υπό αναφορά επιστολή της κάλεσε την καταγγέλλουσα να θέσει εγγράφως τις απόψεις της εντός 21 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της επιστολής. Η καταγγέλλουσα δεν υπέβαλε εντός της ταχθείσας προθεσμίας οποιοσδήποτε θέσεις και/ή σχόλια και/ή παρατηρήσεις επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, αφού μελέτησε ενδελεχώς όλα τα ενώπιον της στοιχεία, που βρίσκονται καταχωρισμένα εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, έλαβε την απόφασή της ως ακολούθως:

3. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Η κα ΒΠ.Φ (εφεξής η «καταγγέλλουσα/κα. ΒΠ.Φ») είναι πελάτης της Τράπεζας Κύπρου από το 2008. Με την ιδιότητα του καταναλωτή, έχει προβεί σε σύναψη διαφόρων συμφωνιών ή/και έχει αιτηθεί τη σύναψη συμφωνιών για παροχή δανειοδότησης (στεγαστικής και προσωπικής) από την εν λόγω τράπεζα. Παράλληλα η καταγγέλλουσα {.....}* , κατά το χρόνο της καταγγελίας, {... ..} στην εν λόγω τράπεζα.

Η Τράπεζα Κύπρου ιδρύθηκε το 1899 και είναι εγγεγραμμένη στην Κύπρο. Λειτουργεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (εφεξής η «ΚΤΚ») και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) και στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE).

Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου παρέχει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών που περιλαμβάνει τραπεζικές υπηρεσίες, χρηματοδοτήσεις, φάκτοριγκ, χρηματοεπενδυτικές υπηρεσίες, διαχείριση κεφαλαίων και ασφάλειες γενικού κλάδου και ζωής. Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου λειτουργεί μέσω 98 καταστημάτων στην Κύπρο, εκ των οποίων τα 14 λειτουργούν ως θυρίδες. Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου εργοδοτεί 3,579 άτομα διεθνώς. Στις 30 Ιουνίου 2020, το Σύνολο Περιουσιακών Στοιχείων του Συγκροτήματος ανερχόταν σε €21.4 δις και τα Ίδια Κεφάλαια του σε €2.1 δις.¹

Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου αποτελείται από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company, τη θυγατρική της Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λίμιτεδ και τις θυγατρικές αυτής.

4. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Σύμφωνα με την καταγγελία, η κατ' ισχυρισμό παράβαση αφορά το άρθρο 6 του Νόμου. Ειδικότερα, η καταγγέλλουσα επικαλείται ιδίως ότι η Τράπεζα Κύπρου με τη συμπεριφορά της καταχράται τη δεσπόζουσα θέση της και τη μεταξύ τους σχέση οικονομικής εξάρτησης στη σχετική αγορά. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι διαχρονικά, από το 2008, έτος κατά το οποίο είχε συναφθεί η σύμβαση στεγαστικού δανείου μεταξύ της Τράπεζας και της καταγγέλλουσας από κοινού με τον πρώην σύζυγό της, μέχρι και τον Ιανουάριο του 2020, που η Τράπεζα Κύπρου

* Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στη συνέχεια καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο ή αφορούν πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως και/ή προσωπικά δεδομένα φυσικών προσώπων. Ενδεικτικό της απάλειψης είναι το σύμβολο {...}.

¹ Ανακοίνωση, Οικονομικά Αποτελέσματα Συγκροτήματος για το εξάμηνο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2020.

απέστειλε επιστολές τερματισμού των δανείων της και καθιστούσε ολόκληρο το χρεωστικό υπόλοιπο απαιτητό, η Τράπεζα επέβαλε καταχρηστικούς και αυθαίρετους όρους συναλλαγής καθώς και υπέρογκες χρεώσεις. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα παρακάμπτει αιτήματα της για αναδιάρθρωση και δίκαιη ρύθμιση των υποχρεώσεων της, εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση εις βάρος της καταγγέλλουσας και επίσης προβαίνει σε αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή της μακροχρόνιας συνεργασίας τους.

Βασικός ισχυρισμός της καταγγέλλουσας αποτελεί το γεγονός ότι η Τράπεζα *«εκμεταλλεόμενη τη δεσπόζουσα θέση της και τις καταχρηστικές χρεώσεις και όρους της στις μεταξύ μας συμφωνίες επιχειρεί να με επιβαρύνει με πρόσθετες χρεώσεις ΤΡΙΤΩΝ, οι οποίες δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών»*.

Επίσης, η καταγγέλλουσα σημείωσε τα κάτωθι ως συμπεριφορά που θίγει τον ανταγωνισμό:

Το 2008 χορηγήθηκε από κοινού σε εκείνη και τον πρώην σύζυγο της στεγαστικό δάνειο ύψους €200.000 για σκοπούς κάλυψης του κόστους για την πρώτη φάση ανέγερσης κατοικίας στην περιοχή του {.....}, και ζητήθηκε ως εξασφάλιση του δανείου η υποθήκευση της υπό ανέγερση κατοικίας για €350.000, η οποία ταυτόχρονα θα κάλυπτε και συγκεκριμένο νέο όριο σε τρεχούμενο λογαριασμό συνδεδεμένης εταιρείας του πρώην συζύγου της καταγγέλλουσας *«ύψους ΜΟΝΟ €50.000»*. Το 2010, η Τράπεζα προέβη σε ομαδοποίηση των προσωπικών και κοινών υποχρεώσεων με τον πρώην σύζυγο της καταγγέλλουσας με τη χορήγηση δανείου ύψους €550.000. Η χρηματοδότηση εξασφαλιζόταν με την υποθήκη επί του ακινήτου στον {.....} ύψους €350.000 και με την {.....}, που σύμφωνα με την καταγγέλλουσα αποδέχτηκε να παραχωρήσει, με την προϋπόθεση και εξαρχής προφορική σύμφωνη γνώμη της Τράπεζας, να ακολουθήσει αφαίρεση των προϋπαρχουσών υποθηκών επί της πρώτης κατοικίας της καταγγέλλουσας στην {.....}, οι οποίες εξασφάλιζαν εξοφλημένο προηγούμενο στεγαστικό δάνειο της. Στη σχετική απόφαση έγκρισης, όπως καταγράφεται στην καταγγελία, δεν αναφέρεται ότι η εν λόγω υποθήκη συνεχίζει να εξασφαλίζει οποιαδήποτε εταιρική υποχρέωση του πρώην συζύγου της καταγγέλλουσας. Ακολούθως, η καταγγέλλουσα αναφέρει ότι ενόψει διαφόρων στοιχείων, τα οποία καταγράφει, επιβεβαιώνεται η προϋπάρχουσα προφορική συνεννόηση με την Τράπεζα, ότι δηλαδή η υποθήκη στον {.....} θα κάλυπτε μόνο τις προσωπικές κοινές υποχρεώσεις.

Στη συνέχεια, καταγράφεται ότι η Τράπεζα μεταξύ των ετών 2008 - 2013 χορήγησε στην εταιρεία του πρώην συζύγου της καταγγέλλουσας νέες πρόσθετες διευκολύνσεις (αυξημένο όριο και δάνειο), χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση την υποθήκη επί του ακινήτου στον {.....}, και πάλι χωρίς οποιαδήποτε ενημέρωση/συγκατάθεση της καταγγέλλουσας, παρόλο

στις 21/11/2011 τη χορήγηση δανείου ύψους €24000 (με το οποίο εγκρίθηκε επιτέλους η συγκέντρωση πολυάριθμων μικρών υποχρεώσεων μου με πολλαπλές δόσεις, που θα με βοηθούσε στην συνέχιση της ομαλής εξυπηρέτησης [...].»

Στην επιστολή της καταγγέλλουσας ημερομηνίας 3/6/2015 προς την Τράπεζα Κύπρου, η Καταγγέλλουσα εξέφρασε τη δυσαρέσκεια της για καταχρηστικούς όρους, οι οποίοι συμπεριλήφθηκαν σε νέα απόφαση για χορήγηση δανείου ύψους €60.500 και αναφερόταν:

- (i) Στην επιβάρυνση χρεώσεων καθυστερήσεων που είχαν υποστεί οι λογαριασμοί.
- (ii) Στην κατακράτηση του υπερβάλλοντος κατεχόμενου πλεονάσματος προσωπικών εξασφαλίσεων ύψους €300,000.
- (iii) Στο ταυτόχρονο πλεόνασμα εταιρικών εξασφαλίσεων της συνδεδεμένης εταιρείας του πρώην συζύγου της ύψους €500,000 που κατείχε η Τράπεζα.
- (iv) Στον όρο για εγγραφή πρόσθετης υποθήκης επί άλλου ακινήτου που καταχρηστικά τους ανάγκαζε η Τράπεζα να αποδεχθούν.
- (v) Στην αιτιολόγηση τους ως προς τη δίκαιη τιμολόγηση που ανέμεναν ότι έπρεπε να δοθεί.
- (vi) Στην άδικη μη εξέταση της χορήγησης συμβατικού χαμηλότοκου δανείου {.....
... ..}.

Επίσης, η καταγγέλλουσα παρέθεσε στην καταγγελία και τους ακόλουθους ισχυρισμούς:

- **«Αυθαίρετοι όροι συναλλαγών επιβλήθηκαν από την Τράπεζα σε όλες τις μεταξύ μας συναντήσεις που έγιναν για εξεύρεση λύσης, όπου [...], αναγκάστηκα να συνυπογράψω με τον πρώην σύζυγό μου πρόχειρη πρόταση συγκεντρωτικής αναδιάρθρωσης που ετοίμασε η Τράπεζα, που στόχευε στην τελεσίδικη ανταλλαγή ακινήτων έναντι προσωπικών και άλλων χρεών - συμπεριλαμβανομένων και άλλων εταιρικών υποχρεώσεων του πρώην συζύγου μου, με τις οποίες δεν είχα οποιαδήποτε σχέση (ούτε εγγύηση, ούτε παρεχόμενες εξασφαλίσεις), αναγκάζοντας με να αναλάβω χρέη άλλων πελατών της [...]. Η Τράπεζα προέβηκε σε έκδοση απόφασης της πιο πάνω πρόχειρης πρότασης **μετά από 6 μήνες** περίπου, η οποία όμως προς έκπληξή μας ήταν **δυσμενώς τροποποιημένη σε βάρος μας, σε σχέση με ότι αναγκαστήκαμε να υπογράψουμε στη συνάντηση**, οπότε και αρνηθήκαμε να τα υπογράψουμε. Η Τράπεζα μας χαρακτήρισε ως μη «συνεργάσιμους» πελάτες τη στιγμή που η ίδια ενεργώντας **κακή τη πίστη**, με την τροποποιημένη απόφασή της **τελεσίδικα** πλέον αξίωνε και **απαιτούσε** ως μόνη λύση τη μεταβίβαση **ΟΛΩΝ** των ενυπόθηκων προσωπικών και εταιρικών ακινήτων **στο όνομά της** για πλήρη και τελική διευθέτηση όλων των **πλέον αυξημένων από τις ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΕΙΣ**, προσωπικών και εταιρικών υποχρεώσεων, **που η ίδια η Τράπεζα δημιούργησε** με την κωλυσιεργία και αππραξία της, φέρνοντας με σε**

πλήρη απόγνωση, (ασχέτως αν οι υποθήκες των προσωπικών ακινήτων **ΔΕΝ** καλύπταν μέσω οποιασδήποτε συμφωνίας και τις εταιρικές υποχρεώσεις)».

- Με επιστολές του δικηγόρου της καταγγέλλουσας ημερομηνίας 7/1/2020 και 14/1/2020 προς την Τράπεζα ζητήθηκε ξανά όπως εξεταστεί η ρύθμιση των υποχρεώσεων της, αφού η ικανότητα αποπληρωμής της βελτιώθηκε σημαντικά. Στις 20/12/2019, η καταγγέλλουσα παρέλαβε ενημερωτική επιστολή από την Τράπεζα με την οποία την ενημέρωναν ότι θα ζητούσαν έκδοση πιστοποιητικού έρευνας στο κτηματολόγιο για σκοπούς εξέτασης του αιτήματος της για αναδιάρθρωση. Αντ' αυτού, στις 29/1/2020 παρέλαβε επιστολές τερματισμού των δανείων της, οι οποίες παρακάμπτουν τις προγενέστερες επιστολές της με ημερομηνίες 7/1/20 και 14/1/20 για ρύθμιση. Κατά την άποψη της καταγγέλλουσας, «**Αυτό αποδεικνύει ξανά ότι η Τράπεζα συνεχίζει να ενεργεί κακότητα, προβαίνοντας σε αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή της μακροχρόνιας συνεργασίας μας.**»
- Περαιτέρω, η καταγγέλλουσα διατείνεται πως: «**Η Τράπεζα εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση εναντίον μου**, αφού σε όλες τις συναντήσεις που κάναμε μέχρι σήμερα για εξεύρεση λύσης, **απαιτούσε και την παρουσία μου για διευθέτηση συνολικής λύσης (προσωπικών και εταιρικών υποχρεώσεων), τη στιγμή που δεν με αφορούν και δεν έχω οποιοδήποτε έλεγχο για τις εταιρείες του πρώην συζύγου μου.**»
- «**Η καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης** που γίνεται από την Τράπεζα φαίνεται και από το γεγονός ότι, {... ..} [..]}, εντούτοις υπέστηκε κούρεμα, ενώ για όλους τους άλλους πελάτες οι οποιοσδήποτε δεσμευμένες καταθέσεις τους συνυπολογίστηκαν για σκοπούς κουρέματος.»
- Σε σχέση με απόφαση που εκδόθηκε στο πλαίσιο Δικαστικής Επίλυσης Οικογενειακών Διαφορών λόγω του διαζυγίου της καταγγέλλουσας, η οποία διατάζει τη μεταβίβαση μεριδίων ακινήτων στο όνομα της, σημειώνεται ότι: «**το Κτηματολόγιο, για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης των μεριδίων, ζήτησε τη συγκατάθεση της Τράπεζας, την οποία ο δικηγόρος της Τράπεζας [...] αρνείται να δώσει, εκμεταλλεόμενος τη σχέση οικονομικής εξάρτησης που πηγάζει από τις εις όφελος της Τράπεζας υποθήκες, τη στιγμή που η μεταβίβαση θα γίνει υπό το βάρος των υφιστάμενων υποθηκών, χωρίς επηρεασμό της εξασφαλιστικής θέσης της Τράπεζας.**»
- «**[...] η Τράπεζα επισπεύδει σήμερα τις ενέργειες της για εκποίηση όλων των προσωπικών ακινήτων καθώς και των ακινήτων των συνδεδεμένων εταιρειών του πρώην**

συζύγου μου, παρακάμπτοντας κατά τη γνώμη μου και τις πρόνοιες του Νόμου 169(1)/2015 – Άρθρο 3 [...]».

Τέλος, η καταγγέλλουσα ανέφερε ότι η Τράπεζα προχώρησε ήδη σε τερματισμό των προσωπικών δανείων της και προχωρά στην εκποίηση τόσο των εταιρικών ακινήτων του πρώην συζύγου της, αλλά και των δύο προσωπικών της ακινήτων και ότι αυτό θα επιφέρει σοβαρό οικονομικό κίνδυνο για τη ίδια και τα παιδιά της. Επ' αυτού, η καταγγέλλουσα ανέφερε ότι δεν αρνείται τις υποχρεώσεις της και ζητά ρύθμιση λόγω της υπαρκτής ικανότητας αποπληρωμής της.

Καταλήγοντας, η καταγγέλλουσα ζητά την άμεση παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για να εμποδίσει την Τράπεζα από την άμεση εκποίηση της προσωπικής της περιουσίας για εξόφληση υποχρεώσεων άλλου πελάτη.

5. ΓΕΓΟΝΟΤΑ/ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΦΑΚΕΛΟΥ

5.1 Στοιχεία από την καταγγελλόμενη

Η Επιτροπή μελέτησε τα όσα ανέφερε η καταγγελλόμενη εταιρεία στις απαντήσεις της ημερομηνίας 30/09/2021 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 03/08/2021, και συνοπτικά παραθέτει τα κάτωθι:

Η καταγγελλόμενη υποστηρίζει ότι ουδεμία παράβαση επήλθε εκ μέρους της προς την καταγγέλλουσα αναφορικά με την μεταξύ τους πελατειακή σχέση και πως δεν στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6 του Νόμου.

Είναι θέση της καταγγελλόμενης ότι οι ισχυρισμοί της καταγγέλλουσας για παράβαση του Άρθρου 6 του Νόμου και για επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγών, αθέμιτων και υπέρογκων χρεώσεων, καθώς και για διακριτική μεταχείριση σε βάρος της, ότι στερούνται πραγματικής και νομικής βασιμότητας.

Η καταγγελλόμενη υποστηρίζει ότι «Οι εκάστοτε όροι των χορηγήσεων ήταν σύμφωνοι με τη συνήθη τραπεζική πρακτική και εμπορική πρακτική της αγοράς και κατά τον ουσιώδη χρόνο χορήγησης η καταγγέλλουσα τους αποδέχθηκε ελεύθερα και χωρίς διαμαρτυρία.» Επίσης, η Καταγγελλόμενη αναφέρει ότι «Απορρίπτεται επίσης ο ισχυρισμός για εξαναγκασμό της πελάτισσας σε ανάληψη χρεών άλλων πελατών. Από το ιστορικό του δανεισμού διαφαίνεται ότι σε κανένα από τα προσωπικά δάνεια της σκοπός του δανείου δεν ήταν η εξόφληση εταιρικών ή άλλων υποχρεώσεων τρίτων.» Περαιτέρω και όσον αφορά τον ισχυρισμό της Καταγγέλλουσας περί καταχρηστικών όρων, η Καταγγελλόμενη τον απορρίπτει υποστηρίζοντας ότι «η σύνδεση εταιρικών και προσωπικών υποχρεώσεων επιβάλλεται στη βάση κατευθυντήριων γραμμών οι οποίες πρέπει να ακολουθούνται για την ομαδοποίηση δύο ή περισσότερων πελατών σε «ομάδα συνδεδεμένων πελατών» και συνεπώς σε

Ομιλο/Συγκρότημα Πελατών λόγω του ότι συνιστούν ενιαίο κίνδυνο, και η πρακτική αυτή έχει καθορισθεί με βάση τις σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών οι οποίες εκδόθηκαν στις 14/11/2017 (EBA/GL/2017/15) και τίθενται επίσημα σε εφαρμογή από την 1^η Ιανουαρίου 2019. Η πρακτική αυτή είναι πάγια τραπεζική πρακτική και απαιτείται να εφαρμόζεται από την αρμόδια εποπτική αρχή που είναι η Κεντρική Τράπεζα.» «Η Τράπεζα έχει ευθύνη τόσο προς τους μετόχους της όσο και προς τις εποπτικές αρχές να εφαρμόζει συνετές τραπεζικές πρακτικές».

Εν συνεχεία, η καταγγελλόμενη τοποθετήθηκε σχετικά με τον ισχυρισμό της Καταγγέλλουσας περί αθέμιτων και υπέρογκων χρεώσεων ότι «*οι εκάστοτε χρεώσεις είναι σύμφωνες με τον κατάλογο εξόδων της Τράπεζας ο οποίος είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Τράπεζας και στον οποίο γίνεται αναφορά στα έγγραφα χορηγήσεων.*» Αναφορικά με τον ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι κατά το 2019 έλαβε παραπλανητική επιστολή από την καταγγελλόμενη για πιστοποιητικό έρευνας για αναδιάρθρωση ενώ αφορούσε σε τερματισμό των υποχρεώσεων της, είναι θέση της Καταγγέλλουσας ότι «*στάλθηκαν στους πελάτες ενημερωτικές επιστολές για το ότι η Τράπεζα θα προχωρήσει με έρευνες ακίνητης περιουσίας στο πλαίσιο συνήθους πρακτικής της Τράπεζας και με βάση το έννομο συμφέρον που είχε για αξιολόγηση των δεδομένων της υπόθεσης/επικαιροποίησης των στοιχείων των ενυπόθηκων ακινήτων*». Περαιτέρω και συμπληρωματικά της θέσης της, η καταγγελλόμενη αναφέρει ότι «*Για τον τερματισμό των υποχρεώσεων στάλθηκαν μεταγενέστερα άλλες επιστολές τον 01/2020 ως προνοούνται από τις σχετικές διαδικασίες της Τράπεζας οι οποίες είναι εντός των πλαισίων της νομοθεσίας, της ορθής τραπεζικής πρακτικής και σύμφωνες με τις εγκυκλίους και οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας. Να σημειωθεί ότι από τις έρευνες ακίνητης περιουσίας που έγιναν, εντοπίστηκε ότι οι πελάτες το 2015 αποξένωσαν περιουσία συνολικής αξίας €160K περίπου χωρίς τη γνώση της Τράπεζας*».

Περαιτέρω, η καταγγελλόμενη κάνει αναφορά στον ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι κατά το 2020 αρνήθηκε τη ρύθμιση των υποχρεώσεων της επειδή διαπραγματευόταν την πώληση ενυπόθηκων ακινήτων απευθείας με την ιδιοκτήτρια εταιρεία και είναι θέση της ότι «*η Τράπεζα ουδέποτε αρνήθηκε τη ρύθμιση των υποχρεώσεων των πελατών και προς τούτο κατέβαλε επανειλημμένες προσπάθειες. Πραγματοποιήθηκαν πολλές συναντήσεις καθώς και τηλεφωνικές επικοινωνίες με σκοπό την εξεύρεση βιώσιμου τρόπου αναδιάρθρωσης των διευκολύνσεων ακόμα και μετά τον τερματισμό των δανείων και την έγερση αγωγής εναντίον της για εξεύρεση συναινετικής και εξώδικης διευθέτησης, χωρίς αποτέλεσμα.*» Όσον αφορά το δε ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι ο δικηγόρος της καταγγελλόμενης αρνήθηκε να συγκατατεθεί στην μεταβίβαση μεριδίων ιδιοκτησίας εκμεταλλευόμενος την σχέση οικονομικής εξάρτησης, η καταγγελλόμενη αναφέρει ότι «*οι δικηγόροι της Τράπεζας γνωμάτευσαν ότι δεν*

μπορεί να γίνει μεταβίβαση μεριδίων σύμφωνα με απόφαση του οικογενειακού δικαστηρίου εφόσον το οικογενειακό δικαστήριο φαίνεται να μην έλαβε γνώση ότι τα συγκεκριμένα ακίνητα είναι υποθηκευμένα υπέρ της Τράπεζας.»

Για τον δε ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι η καταγγελλόμενη κατά το 2020 επίστευσε την εκποίηση των ακινήτων, είναι η τοποθέτηση της ότι «τα δάνεια των πελατών έχουν τερματιστεί τον 01/2020 και κατά την ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας καμία ενέργεια δεν είχε γίνει για εκποίηση ενυπόθηκων αφού τη δεδομένη στιγμή δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις του σχετικού νόμου για έναρξη διαδικασίας εκποίησης. Περαιτέρω σημειώνεται ότι καμία ενέργεια δεν έχει γίνει μέχρι στιγμής από μέρους της Τράπεζας για έναρξη της διαδικασίας εκποίησης της κυρίως {..... ..}. Οποιοσδήποτε ενέργειες εκποίησης ακινήτων γίνονται στη βάση του νόμου και των κανονισμών που διέπουν τις εκποιήσεις, με πλήρη συμμόρφωση με τυχόν διατάγματα αναστολής εκποιήσεων.»

Η καταγγελλόμενη απορρίπτει τον ισχυρισμό της Καταγγέλλουσας περί διακριτικής μεταχείρισης εναντίον της ως «εντελώς αβάσιμος και σκανδαλώδης σημειώνοντας ότι η Τράπεζα προέβαινε σε δίκαιη και ίση αντιμετώπιση της καταγγέλλουσας {... ..}».

Εν συνεχεία, η καταγγελλόμενη εστιάζει στη θέση της ότι «δεν υπήρξε καμία καταχρηστική εκμετάλλευση από την Τράπεζα σχέσης οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκεται προς αυτή ή αυτές μια επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη, ακόμα κι ως προς ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών, και δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τους πιο πάνω ισχυρισμούς, δεν υπήρξε επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγής, στην εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης, ή στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων όπως αναλύεται πιο κάτω. Οι χρεώστες έχουν πλείστες εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης στην τραπεζική αγορά της Κύπρου όπου δραστηριοποιούνται πέραν των επτά άλλων εμπορικών τραπεζών λιανικής τραπεζικής. Επιπρόσθετα δεν έχει καταδειχθεί σχέση οικονομικής εξάρτησης στην προκειμένη περίπτωση.»

Πιο συγκεκριμένα, η καταγγελλόμενη αναφέρεται στην καταγγελία περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης εκ μέρους της προς την Καταγγέλλουσα και αναφέρει ότι «δεν προέβηκε σε αιφνίδιο τερματισμό ως ισχυρίζεται η καταγγέλλουσα αλλά σε τερματισμό της συνεργασίας μόνον μετά από μακροχρόνιες και άκαρπες προσπάθειες εξεύρεσης λύσης όπως επίσης και πολλές επικοινωνίες, ενημερώσεις και συναντήσεις και αφότου στάλθηκαν οι επιστολές προ τερματισμού. Η Τράπεζα εξάντλησε κάθε πιθανότητα διευθέτησης και διεπίστωσε ότι η καλή πίστη που επέδειξε δεν βρήκε ανταπόκριση από την πλευρά της καταγγέλλουσας για αυτό άσκησε το νόμιμο δικαίωμα της σε τερματισμό.»

Τέλος, είναι θέση της καταγγελλόμενης ότι στο ιστορικό της παρούσας υπόθεσης είχαν πραγματοποιηθεί πολλές συναντήσεις και επαφές επί σκοπώ εξεύρεσης βιώσιμου τρόπου αναδιάρθρωσης των υποχρεώσεων της Καταγγέλλουσας, ωστόσο ουδέποτε οδήγησαν σε θετικό αποτέλεσμα καθότι οποιαδήποτε πρόταση εισηγείτο η Καταγγελλόμενη, δεν γινόταν αποδεκτή από την Καταγγέλλουσα. Καταληκτικά, η Καταγγελλόμενη υποστηρίζει ότι η καταγγελία της κυρίας ΒΠ.Φ οποιουδήποτε νομικού ερείσματος, είναι ανακριβής και διαψεύδεται από τα γεγονότα αλλά και από έγγραφα και πως αποτελεί όψιμη προσπάθεια της να απαλλαγεί από τις νόμιμες υποχρεώσεις της ενόψει του διαζυγίου της με τον συνοφειλέτη και πρώην σύζυγο της Φ.Φ.

Σε συνέχεια των ανωτέρω απαντήσεων της καταγγελλόμενης, κατά την προκαταρκτική έρευνα της Υπηρεσίας διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα διευκρινήσεων και ηγέρθησαν πρόσθετα ερωτήματα, τα οποία απεστάλησαν προς την καταγγελλόμενη με νέο ερωτηματολόγιο.

Επί του συμπληρωματικού ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας ημερομηνίας 18/11/2021, για τον ισχυρισμό της καταγγέλλουσας περί δέσμευσης υπερβολικού πλεονάσματος εξασφαλίσεων για τις δανειοδοτήσεις της, η καταγγελλόμενη υποστήριξε τη θέση της ότι η πιστωτική πολιτική της Τράπεζας είναι εναρμονισμένη με τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΒΑ) και πως οι εξασφαλίσεις καλύπτουν κάποιο λογικό περιθώριο για τη διασφάλιση τυχόν διακυμάνσεων στις αξίες των εξασφαλίσεων. Επίσης, για το αν υπάρχουν κανονισμοί ή κατευθυντήριες γραμμές ή κοινές πρακτικές στον τραπεζικό τομέα για το ύψος και το είδος των εξασφαλίσεων που λαμβάνονται από κάθε πελάτη που λαμβάνει διευκολύνσεις, η καταγγελλόμενη υποστηρίζει πως οι εξασφαλίσεις που λαμβάνονται από τον κάθε πελάτη της Τράπεζας είναι ανάλογες με το είδος και τον πιστωτικό κίνδυνο της κάθε διευκόλυνσης και εναρμονισμένες με τις εκάστοτε οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου, της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών καθώς και οποιοσδήποτε άλλες απαιτήσεις των εποπτικών αρχών.

Περαιτέρω και στα πλαίσια των απαντήσεων επί του συμπληρωματικού ερωτηματολογίου, η καταγγέλλουσα τονίζει ότι τα θέματα διαχείρισης καθυστερήσεων και καθιερωμένης τραπεζικής πρακτικής που επικαλείται η καταγγέλλουσα, δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, αλλά πρόκειται για ζητήματα που διέπονται αφενός από τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ως εποπτεύουσα αρχή και από τον νόμο και τη νομολογία που αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα.

Για τον δε ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι υπάρχει σχέση οικονομικής εξάρτησης μεταξύ αυτής και της καταγγελλόμενης, η τελευταία αναφέρει ότι αν ήθελε αποδειχθεί κάτι τέτοιο, αυτό

αποτελεί ζήτημα προς εκδίκαση ενώπιον Δικαστηρίων και όχι ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, αφού δεν αποτελεί ζήτημα ανταγωνισμού.

Καταληκτικά, η καταγγελλόμενη δηλώνει ότι ως Τράπεζα ακολουθεί πλήρως τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου καθώς και οποιαδήποτε άλλη νομοθεσία διέπει τις χρεώσεις, τους συμβατικούς τόκους, τους τόκους υπερημερίας και δη τον Περί Ελευθεροποίησης του Επιτοκίου και Συναφών Θεμάτων Νόμου του 1999, ως και η ανακοίνωση της Κεντρικής Τράπεζας ημερομηνίας 20-06-2003 σχετικά με τους τόκους υπερημερίας όταν υπάρχουν καθυστερήσεις ή υπερβάσεις στα καθορισμένα πιστωτικά όρια και την νομισματική πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

5.2. Στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Η Επιτροπή επισήμανε ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα της Υπηρεσίας απεστάλη ερωτηματολόγιο ημερομηνίας 03/03/2021 προς την ΚΤΚ προκειμένου να παρασχεθούν τα μερίδια αγοράς όλων των Αδειοδοτημένων Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΑΠΙ) που δραστηριοποιούνται στην Κυπριακή Δημοκρατία για την χρονική περίοδο από το έτος 2008 μέχρι και το έτος 2020 και δη αναφορικά για τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ) ανά κατηγορίες.

Η ΚΤΚ επικαλούμενη (α). τον Κανονισμό (ΕΕ) 1071/2013 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, (β). τον Κανονισμό (ΕΕ) 2533/1998 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, (γ). τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, (δ). την Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, (ε). τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 και Συμβουλίου και εν γένει το επαγγελματικό απόρρητο, δεν παραθέτει απαντήσεις επί των ερωτημάτων που της έθεσε η Υπηρεσία. Αντ' αυτού, παρέμπτεψε την Υπηρεσία για πληροφόρηση της στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας, ως επίσης και στις ιστοσελίδες των Αδειοδοτημένων Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΑΠΙ).

6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Για να εξεταστεί μια συγκεκριμένη αγορά, πρέπει να αξιολογηθούν οι δυνατότητες του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της αγοράς, η οποία περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα και/ή υπηρεσίες που, λόγω των χαρακτηριστικών τους, μπορούν να ικανοποιούν διαρκείς ανάγκες και να είναι εναλλάξιμα με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες.

Η σχετική αγορά οριοθετείται: (α) ως προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών) και (β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά).

Με τον ορισμό μιας αγοράς, τόσον όσο αφορά τα προϊόντα, όσο και τη γεωγραφική διάστασή της, μπορούν να προσδιοριστούν οι πραγματικοί ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι σε θέση να

επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.²

6.1. Σχετική αγορά προϊόντων και/ή υπηρεσιών

Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς:

*«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται».*³

Συνεπώς, όπως προκύπτει από την ως άνω ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς για σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή/και υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται, ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των αντικειμενικών τους χαρακτηριστικών, των τιμών, και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

Εξάλλου, η χρήση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από τον τελικό χρήστη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας και διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες δύνανται να χρησιμοποιούνται από τον τελικό καταναλωτή για τον ίδιο σκοπό. Σε τέτοια περίπτωση, τα διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ίδια σχετική αγορά.

Επιπρόσθετα, η διαφορά στην τιμή μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών δεν τα κατατάσσει αυτόματα σε διαφορετική αγορά, κυρίως εάν η αντίδραση των τελικών χρηστών σε περίπτωση αύξησης της τιμής είναι να τα θεωρήσουν ως υποκατάστατα. Παράλληλα, κατά την εξέταση της πιθανότητας υποκατάστασής τους θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το πιθανό κόστος (ή άλλα εμπόδια) μεταστροφής σε άλλο προϊόν ή υπηρεσία, το οποίο εάν είναι σημαντικό δύναται να εμποδίζει τη θεώρηση του εναλλακτικού προϊόντος ή υπηρεσίας ως υποκατάστατων.⁴

² Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού ΕΑ 520/VI/2011, σκ. 57.

³ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 7.

⁴ Βλ. Υπόθεση 322/81, *Michellin κατά της Επιτροπής*, [1983] Συλλογή Νομολογίας Δικαστηρίου 1983, σελ. 3461. Υπόθεση C-62/86, *Akzo κατά της Επιτροπής*, [1991] Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1991, σελ. I-3359. Υπόθεση C-333/94, *TetraPak κατά της Επιτροπής*, [1996] Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ. I-5951.

Όπως έχει νομολογιακά καθιερωθεί σε σειρά αποφάσεων της Επιτροπής, ήτοι στις 13/2012,⁵ 69/2010,⁶ 75/2010,⁷ 77/2010⁸ και 51/2011,⁹ όπως επίσης και στην απόφαση της ημερομηνίας 22/6/2004 στην «*Αυτεπάγγελτη έρευνα για πιθανή ομοιομορφία στις χρεώσεις των εμπορικών τραπεζών*», καθώς και σε άλλες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εθνικών αρχών ανταγωνισμού, η αγορά τραπεζικών υπηρεσιών μπορεί να διαχωριστεί σε τρεις τομείς: λιανική τραπεζική (retail banking) (ιδιωτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων), επιχειρηματική τραπεζική (corporate banking) (μεγάλων επιχειρήσεων και οργανισμών και κυβερνήσεων) και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (financial services).¹⁰

Ο τομέας της λιανικής τραπεζικής αφορά την προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών σε νοικοκυριά και περιλαμβάνει προϊόντα όπως, καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, δάνεια, πιστωτικές κάρτες, χρηματοδοτήσεις. Ο τομέας της επιχειρηματικής τραπεζικής αφορά την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε εταιρικούς πελάτες και περιλαμβάνει προϊόντα όπως, καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, δάνεια, διεθνείς συναλλαγές, πιστώσεις εξαγωγών και εισαγωγών, χρηματοδοτήσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με αναδιάρθρωση επιχειρήσεων, συγχωνεύσεις και εξαγορές.¹¹ Ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών περιλαμβάνει εμπορία μετοχών, χρεογράφων, παραγώγων και συναλλάγματος, συμβουλές για δημοσιοποιήσεις εταιρειών, αναδοχές, διαχείριση χαρτοφυλακίου και αμοιβαία κεφάλαια.¹²

Η Επιτροπή επισήμανε ότι λόγω έλλειψης ξεχωριστών στοιχείων για κάθε επιμέρους προαναφερόμενο τομέα της αγοράς, τα διαθέσιμα στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικά της δύναμης του κάθε χρηματοοικονομικού ιδρύματος είναι μερίδια αγοράς στις καταθέσεις και χορηγήσεις που κατέχουν τα Αδειοδοτημένα Πιστωτικά Ιδρύματα (στο εξής «ΑΠΙ») που δραστηριοποιούνται σε μια γεωγραφική αγορά. Επισημαίνεται ότι τα εν λόγω στοιχεία αφορούν το σύνολο των καταθέσεων του κάθε ΑΠΙ χωρίς να γίνεται επιμέρους διαχωρισμός, λιανική ή επιχειρηματική τραπεζική.

Σύμφωνα με τη θεωρία δημιουργίας του χρήματος από το τραπεζικό σύστημα, οι καταθέσεις οδηγούν στις χορηγήσεις, αφού όμως ένα μέρος (ποσοστό) των καταθέσεων παραμείνουν ως

⁵ Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με συγχώνευση της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Ταμασσού και της Περιφερειακής Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Μαχαιρά.

⁶ Κοινοποίηση συγκέντρωσης της Νέας Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Αγλαντζιάς και της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Παλλουριώπισσας.

⁷ Κοινοποίηση συγκέντρωσης της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Δυτικής Λευκωσίας και της Νέας Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Αστρομερίτη.

⁸ Κοινοποίηση συγκέντρωσης του Συνεργατικού Ταμειυτηρίου Λεμεσού Λτδ, της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Γερμασόγειας και της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Πολεμιδιών.

⁹ Κοινοποίηση συγκέντρωσης της Κοινοποίηση συγκέντρωσης μεταξύ Συνεργατικού Ταμειυτηρίου Λεμεσού Λτδ και Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Αγίας Φυλάξεως.

¹⁰ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, No.M.342 – *Fortis/CGER* (15/1/93). Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής No.M.873 - *Bank Austria/Credit Anstalt* (11/3/97).

¹¹ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής No. COMP/M.1910 – *Mertanordbanken/Unidanmark*, (10/4/2000).

¹² Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής No.M.1029 – *Merita/Nordbanken*, (10/12/1997). Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής No Comp/M.1764 –*Skandinaviska Enskilda Banken /BFG Bank*.

ελάχιστα αποθέματα (reserves). Οι τράπεζες της ζώνης του ευρώ πρέπει να διακρατούν ένα ορισμένο ύψος κεφαλαίων ως αποθεματικό στους τρεχούμενους λογαριασμούς που τηρούν στην αντίστοιχη εθνική κεντρική τράπεζα. Αυτά τα κεφάλαια ονομάζονται υποχρεωτικά ελάχιστα αποθεματικά. Το ποσοστό που πρέπει να παραμένει ως ελάχιστο απόθεμα σε κάθε χρηματοοικονομικό σύστημα καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα της κάθε χώρας ή συστήματος όπως η ευρωζώνη. Λόγω του ότι η Κύπρος είναι ενταγμένη στη ζώνη του ευρώ, το ποσοστό αυτό καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ως εκ τούτου, οι καταθέσεις και οι χορηγήσεις κάθε ΑΠΙ είναι αλληλένδετες και οι χορηγήσεις κάθε ΑΠΙ δύνανται να είναι σχεδόν όσες είναι οι καταθέσεις του αφού αφαιρεθούν τα ελάχιστα αποθεματικά, με βάση τον καθορισμό του των υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών του 2011.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή έχει ομόφωνα καταλήξει στο συμπέρασμα πως στην υπό εξέταση καταγγελία και λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο της που αφορά τους όρους και τις χρεώσεις των δανειακών συμβάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου με την καταγγέλλουσα, ότι η σχετική αγορά προϊόντων/υπηρεσιών της παρούσας υπόθεσης δύνανται να ορισθεί ως *η αγορά της παροχής χρηματοπιστωτικής χορήγησης*.

6.2 Σχετική γεωγραφική αγορά

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.¹³

Στην προκείμενη περίπτωση, τα Τραπεζικά ιδρύματα δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Κυπριακή Δημοκρατία και παρέχουν τις Υπηρεσίες τους υπό όμοιους όρους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έχει ομόφωνα ορίσει, ως σχετική γεωγραφική αγορά της σχετικής αγοράς παροχής χρηματοπιστωτικής χορήγησης, την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

7. Ουσιώδης χρόνος

Επισημαίνεται στο παρόν σημείο ότι τα μέλη της Επιτροπής κ. Ουστάς Παναγιώτης και κ. Καρύδης Αντρέας (μειοψηφία) διαφώνησαν με τη θέση της πλειοψηφίας της Επιτροπής αποτελούμενη από την κα Χριστοδούλου Λουκία (Πρόεδρος) και τα μέλη, κ. Χαραλαμπίδη Πολυνείκη Παναγιώτη και κ. Παλούζα Αριστείδου Άριστο, οι οποίοι υιοθέτησαν το σημείωμα της Υπηρεσίας ημερομηνίας 01/07/2022, ως κατατέθηκε.

¹³ *Supra* υποσ. 3.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με τον ουσιώδη χρόνο, η Επιτροπή κατά πλειοψηφία αποφάσισε ως εξής:

Για την οριοθέτηση του ουσιώδους χρόνου στην υπό εξέταση υπόθεση, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας όπως αναλύονται στην καταγγελία της εναντίον της Τράπεζας Κύπρου.

Ειδικότερα, αναφορικά με τους ισχυρισμούς περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης που εδράζονται στην επιβολή αθέμιτων τιμών και όρων συναλλαγής από την Τράπεζα Κύπρου, στη διακριτική μεταχείριση εις βάρος της καταγγελλόμενης και στην εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους της αντισυμβαλλόμενης πρόσθετων υποχρεώσεων άσχετων με το αντικείμενο των συμφωνιών, ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας εστιάζεται στα έτη 2008 μέχρι και 2012, καθώς παρατηρείται ότι σε αυτή τη χρονική περίοδο, καταρτίστηκαν οι συμφωνίες μεταξύ της καταγγέλλουσας και της Τράπεζας Κύπρου, οι οποίες σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας εμπεριέχουν καταχρηστικούς όρους και/ή καταχρηστικές χρεώσεις. Επομένως, ο ουσιώδης χρόνος αφορά συγκεκριμένα τα έτη 2008-2012, που καταρτίστηκαν οι συμφωνίες και τέθηκαν οι καταγγελλόμενοι όροι, τιμές, κτλ.

Σε ό,τι αφορά την κατ' ισχυρισμό καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης λόγω αιφνίδιας και αδικαιολόγητης διακοπής των μακροχρόνιων εμπορικών τους σχέσεων, ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας εστιάζεται στο έτος 2020 όταν η Τράπεζα Κύπρου απέστειλε στην καταγγέλλουσα επιστολές τερματισμού της των δανείων της. Επίσης, στο έτος 2020 εστιάζεται ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας σε σχέση με την κατ' επίκληση καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης λόγω της άρνησης του δικηγόρου της Τράπεζας να παρέχει τη συγκατάθεση του στο κτηματολόγιο για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης των μεριδίων ακινήτων ως η απόφαση του οικογενειακού δικαστηρίου το 2019. Σε ό,τι αφορά τον ισχυρισμό για καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης λόγω κουρέματος του δεσμευμένου φιλοδωρήματος αφυπηρέτησης της, σε αντίθεση με ότι ίσχυε για τους υπόλοιπους πελάτες της Τράπεζας, ο ουσιώδης χρόνος της έρευνας εστιάζεται στο 2010 με 2013, έτη κατά τα οποία υπέγραψε την παραχώρηση και εν συνεχεία πραγματοποιήθηκε κούρεμα στο {..... }.

Πέραν των πιο πάνω, η Επιτροπή σημείωσε ότι για οποιονδήποτε ισχυρισμό της καταγγέλλουσας, ο οποίος δεν αφορά το προαναφερόμενο χρονικό πλαίσιο όπου καταρτίστηκαν οι σχετικές συμφωνίες της καταγγέλλουσας με την Τράπεζα Κύπρου και επίσης δεν αφορούν αυτές καθαυτές τις συμφωνίες, θα εξετασθούν στο χρονικό πλαίσιο μέχρι τον

τερματισμό των δανειακών συμβάσεων ή/και της υποβολής της καταγγελίας, νοουμένου ότι αυτοί οι ισχυρισμοί αφορούν θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής.

Θέση μειοψηφίας

Τα μέλη της Επιτροπής κ. Ουστάς Παναγιώτης και κ. Καρύδης Αντρέας (μειοψηφία) διαφώνησαν με την απόφαση της πλειοψηφίας της Επιτροπής αναφέροντας τα κάτωθι:

Ο ουσιώδης χρόνος για την υπό εξέταση υπόθεση δεν θα έπρεπε να περιορισθεί στα έτη 2006-2013 που καταρτίστηκαν οι συμφωνίες, αλλά μέχρι και το έτος 2019, χρόνος κατά τον οποίο η Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ αρνήθηκε δια του δικηγόρου της όπως συγκατεθεί (γραπτή συναίνεση) ενώπιον του κτηματολογίου για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης των μεριδίων ακινήτων επ' ονόματι της καταγγέλλουσας καίτοι υπήρχε απόφαση του οικογενειακού δικαστηρίου ημερ. 30/09/2019. Εξ αυτού συνάγεται αλλά και τεκμαίρεται ότι η ισχύς της υπογραφείσας Σύμβασης Υποθήκης που υπογράφηκε δεν αρχίζει και τελειώνει το έτος που υπογράφηκε αλλά η περίοδος ισχύος της επεκτείνεται μέχρι την απάλειψη της από το κτηματολόγιο. Εξ ου και η Τράπεζα Κύπρου το 2019 αρνήθηκε (αρνητικός όρος) να συγκατατεθεί για μεταβίβαση μεριδίων ακινήτων που βαρύνονταν με την υποθήκη, στο όνομα της καταγγέλλουσας υπό το βάρος της υφιστάμενης υποθήκης, δηλαδή χωρίς να επηρεάζεται η εξασφαλιστική θέση της Τράπεζας.

Η μειοψηφία θεωρεί ότι η Υπηρεσία της Επιτροπής όφειλε να αναζητήσει και παρουσιάσει μερίδια (ποσοστά) των Τραπεζών στην αγορά των χορηγήσεων μέχρι και το έτος 2019.

Τέλος, η μειοψηφία ανέφερε ότι η ανάλυση/αξιολόγηση των δεδομένων καθώς και τα καταληκτικά σχόλια όπως αυτά παρουσιάζονται και εκτίθενται στο σημείωμα της Υπηρεσίας ημερομηνίας 1/7/2022 δεν τους βρίσκουν σύμφωνους γιατί ακριβώς απουσιάζουν κατά την άποψη/θέση τους βασικά συστατικά στοιχεία της υπόθεσης (ποσοστά τραπεζών στην αγορά των χορηγήσεων μέχρι και το έτος 2019).

8. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η Επιτροπή επισήμανε ότι στις 23/2/2022 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και τέθηκε σε ισχύ ο περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμος του 2022 (Ν.13(I)/2022), ο οποίος τροποποιήθηκε ακολούθως με το Νόμο 169(I)/2022) (εφεξής ο «Νόμος»), ο οποίος καταργεί τους περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμους του 2008 και 2014. Σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του Νόμου (αρ.72(3)), η διαδικασία διεκπεραίωσης υποθέσεων οι οποίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

Ειδικότερα, το άρθρο 72(3) του Νόμου, προνοεί τα ακόλουθα: «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (4), διαδικασία διεκπεραίωσης υποθέσεων, εξέτασης καταγγελιών και διενέργειας αυτεπάγγελτων ερευνών, περιλαμβανομένης της διαδικασίας λήψης προσωρινών μέτρων οι οποίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού που είχε ιδρυθεί δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 8 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014 θεωρούνται εκκρεμούσες ενώπιον της Επιτροπής και εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος Νόμου».

Δεδομένων των πιο πάνω, η Επιτροπή επισήμανε ότι οποιαδήποτε αναφορά στις πρόνοιες του Νόμου αφορά το Νόμο 13(Ι)/2022 (εφεξής ο «Νόμος»).

8.1. Έννομο συμφέρον

Βάσει του άρθρου 35(1) και (2) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως ίσχυε κατά το χρονικό διάστημα που υπεβλήθη η καταγγελία, δικαίωμα καταγγελίας πιθανών παραβάσεων του Νόμου, έχει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει έννομο προς τούτο συμφέρον. Η Επιτροπή, ως το αρμόδιο διοικητικό όργανο, εξέτασε κατά πόσο η καταγγέλλουσα είχε έννομο συμφέρον να προβεί στην πιο πάνω καταγγελία, ήτοι κατά πόσο υπέστη ή κατά πόσο υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή να τεθεί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό, ως άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης.

Στην προκειμένη περίπτωση, η καταγγέλλουσα είχε έννομο συμφέρον για υποβολή της καταγγελίας, καθότι ως αναφέρεται στην καταγγελία: «Με βάση όλα τα πιο πάνω, η Τράπεζα προχώρησε ήδη σε τερματισμό των προσωπικών δανείων μου και κινείται με ταχείς ρυθμούς για εκποίηση τόσο των εταιρικών ακινήτων του πρώην συζύγου μου αλλά και των δύο προσωπικών ακινήτων μου – {..... ..} για την οποία διατηρώ δάνειο ύψους €550.000 και της κύριας κατοικίας μου στην {.....} Η κατοικία μου είναι αξίας πέραν των €350.000 και ως εκ τούτου δεν παρέχεται οποιαδήποτε προστασία στέγης (ΕΣΤΙΑ). Τούτο θα επιφέρει σοβαρό οικονομικό κίνδυνο για εμένα και τα τρία παιδιά μου αφού η Τράπεζα προτίθεται να χρησιμοποιήσει προσωπικά μου ακίνητα ώστε να εξοφλήσει υποχρεώσεις ΤΡΙΤΩΝ πελατών της, τις οποίες δεν εγγυήθηκα»

Ακόμα, στην καταγγελία υπάρχει η ακόλουθη δήλωση της καταγγέλλουσας: «Η ΑΜΕΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα εμποδίσει την Τράπεζα από την άμεση εκποίηση ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΓΙΑ ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΛΛΟΥ ΠΕΛΑΤΗ,

Από τα παραπάνω προέκυψε ότι η καταγγέλλουσα υπέστη ή υπήρχε σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ως άμεσο αποτέλεσμα των κατ' ισχυρισμό

παραβάσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε ότι η καταγγέλλουσα είχε έννομο συμφέρον να προβεί στην υπό εξέταση καταγγελία.

8.2 «Επιχείρηση»

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ο όρος «επιχείρηση» «σημαίνει τον φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής το «ΔΕΕ»), η έννοια επιχείρηση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται.¹⁴ Επιπλέον, το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα», εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα που έχει σχέση με την προσφορά αγαθών και/ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο της χρηματοδότησής της και η οικονομική δραστηριότητα συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.¹⁵ Ο φορέας που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο υποκείμενο δικαίου, αλλά έχει την έννοια οποιουδήποτε φορέα ασκεί οικονομικής φύσεως δραστηριότητες.

Συνεπώς, η έννοια της επιχείρησης κατά το Νόμο καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα - ήτοι δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά - ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.¹⁶

Προκύπτει επομένως από τη νομολογία ότι δύο είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχείρησης υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού: α) *αυτονομία οικονομικής δράσης* και β) *πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα*.¹⁷ Ο δημόσιος

¹⁴ Υπόθεση C-41/90, *Höfner & Elser v. Macrotron*, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση 170/83, *Hydrotherm v. Compact*, [1984] ECR 2999.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Υπόθεση C-118/85, *Commission v. Italy*, [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρά. 7. Υπόθεση C-35/96, *Commission v. Italy (CNSD)*, [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851, παρά. 36. Υπόθεση C-41/90, *Höfner and Elser v. Macrotron*, [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρά. 21. Υπόθεση C-244/94, *Federation Francaise des Societes d'Assurance*, [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14.

¹⁷ Βλ. σχετικά Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού ΑΡΙΘΜ. 610/2015, σελ. 79, η οποία παραπέμπει ενδεικτικά στην ακόλουθη νομολογία: «Βλ. ενδεικτικά υπόθ. T-23/09 *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 70-71, υπόθ. C-55/96, *Job Centre coop.arl*, Συλλογή 1997, σελ. I-7119, σκ.21, συνεκδ. υποθ. C-180-184/98, *Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, Συλλ. 2000 σ. I-6451, σκ. 74, υπόθ. C-118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλίας* Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 *Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH* Συλλ. 1991 σ. I-1979, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 *Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD)* Συλλ. 1998 σ. I-

ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησης της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης.¹⁸ Συνεπώς, είναι αδιάφορο κατά πόσον ο φορέας που ασκεί δραστηριότητες οικονομικής φύσης υπάγεται στον ιδιωτικό ή το δημόσιο τομέα.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ στην υπόθεση *F.F.S.A.*¹⁹ όρισε ότι οικονομική δραστηριότητα είναι αυτή η οποία δύναται να αναληφθεί στον ιδιωτικό τομέα ή εκείνη η οποία βρίσκεται τουλάχιστον σε ανταγωνιστική σχέση με παρόμοια δραστηριότητα που ασκείται από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Άρα, η ερμηνεία της έννοιας της επιχείρησης για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού είναι ευρεία και συνδέεται ευθέως με την οικονομική ή όχι φύση των δραστηριοτήτων του φορέα που τις πραγματοποιεί και όχι με τη νομική φύση του.

Η Τράπεζα Κύπρου δραστηριοποιείται στο χρηματοπιστωτικό τομέα με μεγάλη γκάμα υπηρεσιών μεταξύ άλλων και στην παροχή χορηγήσεων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Στη βάση όσων έχουν αναφερθεί πιο πάνω η Επιτροπή έκρινε ότι, οι δραστηριότητες της υπό εξέταση Τράπεζας Κύπρου συνιστούν άσκηση και διεξαγωγή οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων και συνεπώς, αποτελεί «επιχείρηση» που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου.

8.3 Παραβάσεις του Νόμου

8.3.1 Άρθρο 6(1) του Νόμου

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης, που κατέχει ή κατέχουν στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, η οποία κατάχρηση δύναται να συνίσταται ιδίως-

(α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών όρων συναλλαγής·

(β) στον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών·

(γ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδύναμων συναλλαγών έναντι των εμπορικώς συναλλασσόμενων επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα αυτές να περιέρχονται σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό·

3851, σκ. 36, υπόθ. C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* κ.ά. κατά *Ministère de l'Agriculture et de la Pêche* Συλλ. 1995 σ. I-4013, σκ. 14, απόφαση *EA 292/IV/2005* υπό 2.1.»

¹⁸ Υπέρ του τελευταίου σημείου λειτουργεί η διάταξη του άρθρου 7 του Νόμου, η οποία αναφέρεται ευθέως στις δημόσιες επιχειρήσεις και περιλαμβάνει αυτές ρητά στις ρυθμίσεις για τον ανταγωνισμό.

¹⁹ Βλ. *supra* υποσ. 16, C-244/94, 4022.

(δ) στην εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεως τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 6(1) του Νόμου είναι εξής δύο: α) η ύπαρξη δεσπόμενης θέσης στο σύνολο ή μέρος της σχετικής αγοράς (προϊόντος ή γεωγραφικής) και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόμενης θέσης. Επομένως, σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να διερευνηθεί αν και κατά πόσο η Τράπεζα Κύπρου κατέχει δεσπόμενα θέση στη σχετική αγορά παροχής υπηρεσιών χρηματοδοτικής χορήγησης και σε δεύτερο στάδιο αν και κατά πόσο προβαίνει σε κατάχρηση της κατ' ισχυρισμό δεσπόμενης θέσης της στην σχετική αγορά.

Οι διατάξεις του άρθρου 6(1) του Νόμου δεν απαγορεύουν την κατοχή ή απόκτηση δεσπόμενης θέσης, αλλά την καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής. Η έννοια της τελευταίας δεν ορίζεται στο Νόμο, παρά μόνο απεικονίζονται ενδεικτικά ορισμένες μορφές κατάχρησης από επιχείρηση που κατέχει δεσπόμενα θέση, η οποία απαγορεύεται ρητώς από το νόμο. Σκοπός των διατάξεων αυτών είναι αφενός η προστασία του συστήματος της ελεύθερης αγοράς, αφετέρου η προστασία της οικονομικής ελευθερίας των τρίτων.²⁰ Ειδικότερα, βασικό αντικείμενο των κανόνων ανταγωνισμού είναι η προστασία όχι αποκλειστικά των άμεσων συμφερόντων των ανταγωνιστών ή των καταναλωτών, αλλά και της δομής της αγοράς και με τον τρόπο αυτό του ίδιου του ανταγωνισμού.²¹ Οι διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου δεν στοχεύουν μόνο στην πρόληψη πρακτικών που μπορούν να προκαλέσουν βλάβη σε πελάτες ή καταναλωτές κατά άμεσο τρόπο, αλλά και στην πρόληψη πρακτικών που είναι επιζήμιες για αυτούς λόγω των επιπτώσεών τους στην ανταγωνιστική διάρθρωση της αγοράς και οι οποίες, βραχυπρόθεσμα, μπορεί ακόμη και να εμφανίζονται ότι συνεπάγονται ορισμένα πλεονεκτήματα για αυτούς, πρακτικών που εν γένει προκαλούν ζημία σε πελάτες και καταναλωτές επηρεάζοντας αρνητικά μια κατάσταση αποτελεσματικού ανταγωνισμού και θίγοντας τη δομή του πραγματικού ανταγωνισμού.²² Πρακτικές αποκλεισμού που αποσκοπούν στο να εμποδίσουν την πρόσβαση και να παρεμποδίσουν, έτσι, τον υφιστάμενο ανταγωνισμό ή την ανάπτυξη νέου ανταγωνισμού, έχουν πολλακίς χαρακτηριστεί ως κατάχρηση της δεσπόμενης θέσης από τις Αρχές Ανταγωνισμού των κρατών μελών και τα

²⁰ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2116/2004, σκ. 8 και νομολογία στην οποία παραπέμπει και απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (Tasty).

²¹ Βλ. Υπόθεση C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV κατά Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, σκ. 38 (βλ. και σκ. 39). Υπόθεση C-501/06 P *GlaxoSmithKline Services Unlimited κατά Επιτροπής* και Υπόθεση C-513/06 P, *Επιτροπή κατά GlaxoSmithKline Services Unlimited* κ.ά.. Συνεκδ. Υποθ. C-501/06 P, C-513/06 P, C515/06 P και C-519/06 P, σκ. 63 επ.

²² Υπόθεση C-95/04 P, *British Airways plc κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 106 επ.. Υπόθεση 6 και 7/73, *Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής*, Συλλ. 116, σκ. 32. Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (Tasty).

ευρωπαϊκά δικαστήρια. Η έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, καταλαμβάνει δε τη συμπεριφορά δεσπόζουσας επιχείρησης η οποία είναι σε θέση να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, λόγω ακριβώς της ύπαρξης της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός του ανταγωνισμού είναι ήδη μειωμένος και η οποία έχει ως συνέπεια την παρεμπόδιση της διατήρησης του υφιστάμενου ακόμα στην αγορά επιπέδου ανταγωνισμού ή της ανάπτυξής του, με την προσφυγή σε μέσα διαφορετικά εκείνων που διέπουν το φυσιολογικό ανταγωνισμό επί των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών.²³

Ως εκ τούτου, η συμπεριφορά μίας επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση δύναται να θεωρηθεί καταχρηστική ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα ή μη της δεσπόζουσας επιχείρησης.²⁴

Παρότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, η διαπίστωση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης δεν συνεπάγεται καθαυτή καμία μομφή έναντι της οικείας επιχειρήσεως, η επιχείρηση αυτή εντούτοις, ανεξάρτητα από τα αίτια δημιουργίας τέτοιας θέσεως, φέρει ιδιαίτερη ευθύνη να μην βλάπτει με τη συμπεριφορά της την ύπαρξη πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην σχετική αγορά.²⁵ Οι διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου, δεν απαγορεύουν την κατοχή δεσπόζουσας θέσης ούτε αφαιρούν από την επιχείρηση που βρίσκεται στη θέση αυτή το δικαίωμα να διαφυλάσσει τα εμπορικά της συμφέροντα, οσάκις αυτά απειλούνται, πλην όμως δεν μπορούν να γίνουν δεκτές ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της δεσπόζουσας αυτής θέσεως και στην καταχρηστική εκμετάλλευσή της.²⁶

Δεδομένου ότι η έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης είναι αντικειμενική, είναι νομικά αδιάφορο (ως προς τη στοιχειοθέτηση της κατάχρησης) εάν μια επιχείρηση σε δεσπόζουσα θέση έχει την πρόθεση να αποθαρρύνει ή να εξασθενήσει τους ανταγωνιστές της.²⁷ Ειδικότερα, επί του αποκλεισμού ανταγωνιστών από την αγορά γίνεται δεκτό ότι το 6 του Νόμου, απαγορεύει στην κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να αποκλείει ανταγωνιστές

²³ Βλ. Υπόθεση C-85/76 *Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής* Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 91. Υπόθεση C-322/81 *Michelin κατά Επιτροπής* Συλλ. 1983 σελ. 3461, σκ. 70. Υπόθεση C-62/86 *AKZO κατά Επιτροπής* Συλλ. 1991 σελ. I-3359, σκ. 69. Υπόθεση T-65/89 *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής* Συλλ. 1993 σελ. II-389, σκ. 67. Υπόθεση T-219/99 *British Airways plc κατά Επιτροπής* Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 241.

²⁴ Υπόθεση T-219/99 *British Airways plc κατά Επιτροπής* Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 243. Υπόθεση T-65/89 *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής* Συλλ. 1993 σελ. II-389, σκ. 69-70.

²⁵ Υπόθεση C-322/81, *Michelin κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1983 σ. 3461, σκ. 70. Υπόθεση T-203/01, *Manufacture française des pneumatiques Michelin κατά Επιτροπής*, Συλλ. II-04071, σκ. 55. Επίσης, Υπόθεση T-301/04, *Clearstream Banking AG και Clearstream International SA κατά Επιτροπής* [2009] σκ. 132. Υπόθεση T-65/89, *BPB Industries Plc και British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής*, σκ. 67. Υπόθεση T83/91, *Tetra Pak International SA κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1994 II-755, σκ. 122

²⁶ Υπόθεση T27/76, *United Brands κατά Επιτροπής*, σκ. 189. T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής*, Συλλ. II-389, σκ. 69. Υπόθεση *Tetra Pak κατά Επιτροπής*, σκέψη 147. Υπόθεση T-24/93 έως T-26/93 και T-28/93, *Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. II1201, σκ. 107, και *Irish Sugar κατά Επιτροπής*, σκ. 112.

²⁷ Βλ. Υπόθεση T-219/99, *British Airways plc κατά Επιτροπής* Συλλ. 2003 σ. II-5917, σκ. 243. Υπόθεση T-65/89 *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής* Συλλ. 1993 σ. II-389, σκ. 69-70 και *Höfner και Elser*, υπόθεση C 41/90, Συλλ. 1991 I-1979. Βλ. απόφαση EA 520/VI/2011 (Tasty).

από την αγορά, ενισχύοντας έτσι τη θέση της, δια της χρησιμοποίησεως διαφορετικών μέσων σε σχέση με τα χρησιμοποιούμενα υπό συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού.²⁸

8. 3.1.1 Δεσπόζουσα θέση της Τράπεζας Κύπρου

Το άρθρο 2 του Νόμου προβλέπει ότι: «*δεσπόζουσα θέση*», σημαίνει τη θέση οικονομικής ισχύος που απολαμβάνει επιχείρηση, που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και κατ' επέκταση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές.»

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία, για τη στοιχειοθέτηση δεσπόζουσας θέσης προϋποτίθεται, καταρχήν, ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς και ταυτόχρονα η πραγματική δυνατότητα από μέρους της επιχείρησης μονομερούς επηρεασμού των όρων της αγοράς, αυτό δηλαδή που η νομολογία του Δ.Ε.Ε. έχει διατυπώσει ως: «*δυνατότητα παρεμπόδισης ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού*».²⁹ Ομοίως, στην υπόθεση *Continental Can*,³⁰ το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών.³¹

Συνεπώς, δεσπόζουσα θέση έχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και, σε τελική ανάλυση, ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μπορεί να απορρέει από το συνδυασμό διαφόρων παραγόντων, οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά όταν συνδυάζονται μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγούν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση αποτελεί ενδεχομένως τη σοβαρότερη ένδειξη οικονομικής δύναμης, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τους υπόλοιπους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη.³²

²⁸ Υπόθεση 62/86, *AKZO κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1991 I-03359 σκ. 70. Υπόθεση 202/07, *France Telecom κατά Επιτροπής* Συλλ. 2009, I-02369, σκ. 103 και 106. Υπόθεση T-228/97, *Irish Sugar κατά Επιτροπής* Συλλ. 1999, II-02969 σκ. 111. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/37990 *Intel* σκ. 915.

²⁹ Υπόθεση 85/76, *Hoffmann-La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461, Υπόθεση 27/76, *United Brands*, [1978] Συλλ. Νομολ. 1978, 207.

³⁰ Υπόθεση 6/72, *Euroemballage Corpa and Continental Can Co Inc. v Commission: (known as Continental Can case)*, [1972] EE L 7/8-1-1972.

³¹ Υπόθεση 322/81, *NV Nederlandsche Bande Industrie Michelin κατά της Επιτροπής*, [1983] Συλλογή της Νομολογίας 1983, σελ. 3461.

³² *Joined Cases T-24/93, T25/93, T26/93 and T28/93, Compagnie maritime belge transports SA and Compagnie maritime belge SA, Darfa-Lines A/S, Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co and Nedlloyd Lijnen BV v. Commission of the European Communities*, [1996] Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ II-01201.

Συνεπώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία, βασικό στοιχείο της έννοιας της δεσπόζουσας θέσης, είναι η ύπαρξη οικονομικής ισχύος, η οποία παρέχει στη δεσπόζουσα επιχείρηση ευχέρεια ανεξάρτητης συμπεριφοράς, την αποδεσμεύει δηλαδή από τους περιορισμούς που υπάρχουν σε μια ανταγωνιστική αγορά.

Η ύπαρξη της οικονομικής ισχύος μπορεί να απορρέει είτε μεμονωμένα από την ύπαρξη πολύ υψηλών μεριδίων αγοράς είτε από τον συνδυασμό διαφόρων παραγόντων που μεταξύ τους οδηγούν στην στοιχειοθέτηση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Τέτοιοι σημαντικοί παράγοντες, εκτός του μεριδίου αγοράς, είναι και: (α) η ύπαρξη ανταγωνιστών στην ίδια σχετική αγορά και το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, (β) το εύρος του φάσματος των προϊόντων που προσφέρουν οι ανταγωνιστές και η διαφοροποίηση προϊόντων/υπηρεσιών, (γ) η δυνατότητα πρόσβασης αλλά και επιβίωσης των νεοεισερχόμενων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων,³³ (δ) οικονομίες κλίμακας και φάσματος, (ε) κάθετη ολοκλήρωση, (στ) ιδιαίτερα ανεπτυγμένα δίκτυα διανομής και πωλήσεων, (ζ) απουσία δυνητικού ανταγωνισμού, (η) φραγμοί στην επέκταση, (θ) απουσία αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος, (ι) έλεγχος της υποδομής που δεν είναι εύκολο να αναπαραχθεί και, (ια) το μέγεθος της εμπλεκόμενης επιχείρησης, η γεωγραφική της παρουσία, οι οικονομικοί της πόροι, η ποικιλία των προϊόντων που προσφέρει.³⁴

Σύμφωνα με τη νομολογία, η σημασία των μεριδίων αγοράς μπορεί να είναι διαφορετική σε κάθε αγορά μπορεί όμως δικαιολογημένα να θεωρηθεί ότι ιδιαίτερα σημαντικά μερίδια συνιστούν από μόνα τους, πλην εξαιρετικών περιστάσεων απόδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης.³⁵ Πράγματι, η κατοχή ιδιαίτερα σημαντικού μεριδίου αγοράς θέτει την επιχείρηση που κατέχει το μερίδιο αυτό επί περίοδο κάποιας διάρκειας σε θέση ισχύος που την καθιστά αναγκαστικό συμβαλλόμενο και, ήδη για τον λόγο αυτό, της εξασφαλίζει, τουλάχιστον επί σχετικά μεγάλες περιόδους, την ανεξαρτησία συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει τη δεσπόζουσα θέση.³⁶

Γίνεται νομολογιακά αποδεκτό ότι εφόσον η θέση της επιχείρησης στην αγορά είναι μονοπωλιακή ή σχεδόν μονοπωλιακή (ποσοστά της τάξης του 80% - 100%), τότε η θέση αυτή είναι αρκετή για την απόδειξη δεσπόζουσας θέσης. Σχετικά, στην υπόθεση AKZO, το ΔΕΕ καθιέρωσε ως μαχητό τεκμήριο ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, την κατοχή μεριδίου αγοράς πάνω από το 50%. Στην εν λόγω απόφαση καταγράφεται ότι: «60. Ως προς τα μερίδια αγοράς,

³³ *Ibid.*

³⁴ Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (2002/C 165/03).

³⁵ Υπόθεση C-62/86, *Akzo κατά Επιτροπής*, [1991] Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 60.

³⁶ *Supra* υποσ. 29, *Hoffmann-La Roche*, σκέψη 41.

το Δικαστήριο έχει αποφανθεί (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, *Hoffmann-La Roche* (Jurispr. 1979, σ. 461, σκέψη 41) ότι ιδιαίτερα σημαντικά μερίδια αποτελούν καθ' εαυτά, χωρίς τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη υπάρξεως δεσπόζουσας θέσης. Αυτό συμβαίνει όταν πρόκειται για μερίδιο 50% όπως είχε διαπιστωθεί στην υπόθεση εκείνη».³⁷ Αντιθέτως, η ενδεχόμενη ολιγοπωλιακή δομή της αγοράς, στην οποία η επιχείρηση κατέχει μερίδιο της τάξης του 40% - 50% δεν αποτελεί από μόνο του επαρκή ένδειξη δεσπόζουσας θέσης και επομένως, απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία για τη διαπίστωσή της.³⁸

Πέραν των μεριδίων αγοράς μιας επιχείρησης, λαμβάνονται κατά περίπτωση και άλλοι παράγοντες υπόψη. Όπως το ΔΕΕ τόνισε στην υπόθεση *Hoffmann-La Roche*,³⁹ αποτελεί ισχυρή ένδειξη κατοχής δεσπόζουσας θέσης η σχέση μεταξύ των μεριδίων αγοράς που κατέχει η οικεία επιχείρηση και αυτών που κατέχουν οι ανταγωνιστές της, ιδίως αυτοί που ακολουθούν άμεσα.

Όταν το ποσοστό που κατέχει η υπό εξέταση επιχείρηση είναι περίπου ισοδύναμο με τα ποσοστά άλλων επιχειρήσεων που δρουν στην ίδια αγορά, τότε το μερίδιο αγοράς δεν αρκεί ως επαρκής ένδειξη δεσπόζουσας θέσης, καθώς καμία από τις επιχειρήσεις δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στο μερίδιο αγοράς που κατέχει για να συμπεριφέρεται χωρίς να υπολογίζει τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών της.⁴⁰

Στην περίπτωση, όμως, που η υπόλοιπη αγορά είναι κατακερματισμένη σε πληθώρα ανταγωνιστών, τότε, ακόμα και με σχετικά μικρό ποσοστό αγοράς, μία επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως δεσπόζουσα, αφού κανένας εκ των ανταγωνιστών δεν κατέχει μερίδιο αγοράς αρκετό, ώστε να συνιστά απειλή για τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Στην υπόθεση *United Brands*,⁴¹ θεωρήθηκε ότι η ομώνυμη επιχείρηση που διέθετε ποσοστό 45% κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά, διότι, μεταξύ άλλων, είχε σχεδόν διπλάσιο ποσοστό από τον πλησιέστερο ανταγωνιστή της. Στην υπόθεση *Michelin*⁴² θεωρήθηκε ότι το ποσοστό 57-65% που κατείχε η εταιρεία Michelin στη σχετική αγορά, ήταν αρκετό για τη θεμελίωση δεσπόζουσας θέσης, μεταξύ άλλων, διότι οι ανταγωνιστές διέθεταν καθένας ποσοστά 4-8% της σχετικής αγοράς. Όμοια με τις παραπάνω υπόθεσης, και στην υπόθεση της *British Airways*,⁴³ όπου σταθερά μερίδια αγοράς μεταξύ 40-45% της εταιρίας British Airways θεωρήθηκε ότι αποτελούσε άκρως σημαντική ένδειξη για τη θεμελίωση της δεσπόζουσας

³⁷ Δημήτρης Τζουγανάτος, Το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 506.

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Υπόθεση C-85/76, *Hoffmann-La Roche v. Commission*, σ. 461.

⁴⁰ βλ. Β. Σκουρής, Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2003, σελ.716-717

⁴¹ βλ. Υπόθεση C-27/76, *United Brands κατά της Επιτροπής*, σκέψη 111.

⁴² βλ.Υπόθεση C-322/81, *Michelin κατά Επιτροπής*, παρ.52, 59

⁴³ Υπόθεση T-219/99, *British Airways κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, παρ.210-211

θέσης της, καθώς οι ανταγωνιστές της διέθεταν καθένας ποσοστά μεταξύ 2-7% της σχετικής αγοράς.

Επίσης εκτιμάται ότι μια σημαντική επένδυση ως προαπαιτούμενο για να καταφέρει μια νέα επιχείρηση να εισέλθει σε μία αγορά, θα αποτελούσε ένα σημαντικό μη ανακτήσιμο κόστος (sunk cost) και επομένως σημαντικό φραγμό εισόδου στην οικεία αγορά.⁴⁴

Στα πλαίσια των ως άνω νομολογικών κατευθύνσεων, η Επιτροπή εξέτασε το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας Κύπρου, καθώς και τα μερίδια των ανταγωνιστικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Κύπρο, για να διαπιστώσει αν και κατά πόσο η καταγγελλόμενη εταιρεία, κατέχει θέση οικονομικής ισχύος στη σχετική αγορά παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και ειδικότερα των χορηγήσεων, που αντικειμενικά να της επιτρέπει να παρακωλύει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, συμπεριφερόμενη σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της, τους πελάτες της και τελικά τους καταναλωτές.

Η Επιτροπή σημείωσε επιπλέον ότι για σκοπούς εξέτασης της δεσπόζουσας θέσης είθισται να αξιολογούνται τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων τόσο πριν όσο και μετά τον ουσιώδη χρόνο για εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων σε ό,τι αφορά την ύπαρξη ή ανυπαρξία δεσπόζουσας θέσης γι' αυτό και η αξιολόγηση της εκτείνεται στα έτη 2006-2013. Επίσης, σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, κατά την καταγγέλλουσα προωθήθηκαν ενέργειες από την καταγγελλόμενη που κατ' ισχυρισμό της ήταν αποτέλεσμα κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης της, καθώς και εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης της καταγγέλλουσας από αυτήν.

Επισημαίνεται ότι η Υπηρεσία της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης απευθύνθηκε στην Τράπεζα Κύπρου ζητώντας τα μερίδια αγοράς της στις καταθέσεις και χορηγήσεις από το 2008, αλλά η Τράπεζα προσκόμισε μόνο τα μερίδια αγοράς της από το 2014 – 2020 υποδεικνύοντας ότι η πληροφόρηση πριν το 2014 δεν είναι διαθέσιμη εξαιτίας της εξαγοράς ορισμένων υπηρεσιών της Λαϊκής Τράπεζας το 2013, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων Νόμο (Τροποποιητικό) του 2014 (Νόμος 90(Ι)/2014). Επαναλαμβάνεται ακόμα ότι δεν κατέστη δυνατό να ληφθεί σχετική πληροφόρηση ούτε από την Κεντρική Τράπεζα, καθώς η τελευταία επικαλέστηκε λόγους εμπιστευτικότητας της εν λόγω πληροφόρησης.

Ως εκ τούτου, κατά τον υπολογισμό μεριδίων αγοράς της Τράπεζας Κύπρου, τα στοιχεία λήφθηκαν από σχετικά άρθρα του Stockwatch, πηγή πληροφόρησης των οποίων ήταν η Κεντρική Τράπεζα, και από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, η

⁴⁴ Υπόθεση 27/76, *United Brands Co and United Brands Continental Bv κατά της Επιτροπής*, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1978, σελ. 207, σκ. 91 και 122.

πληροφόρηση για το έτος 2006 λήφθηκε από άρθρο της Stockwatch με ημερομηνία 16/10/2017,⁴⁵ για το έτος 2007 από άρθρο της Stockwatch με ημερομηνία 17/3/2009,⁴⁶ για το έτος 2008 από άρθρο της Stockwatch με ημερομηνία 30/11/2009,⁴⁷ για τα έτη 2009-2010 από άρθρο της Stockwatch με ημερομηνία 26/11/2010,⁴⁸ ενώ για τα έτη 2011-2013 από στοιχεία που λήφθηκαν από την Απόφαση της Επιτροπής με αριθμό 68/2013.⁴⁹ Επαναλαμβάνεται ότι στα εν λόγω στοιχεία καταγράφεται ως πηγή η ΚΤΚ.

Στους πιο κάτω Πίνακες 1 και 2 παρουσιάζονται τα μερίδια αγοράς δεκατεσσάρων Τραπεζών/Χρηματοοικονομικών Οργανισμών βάσει των Χορηγήσεων και των Καταθέσεων για τα έτη 2006 - 2013 αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία «Άλλες» που διαφαίνεται στους πίνακες περιλαμβάνονται ποσοστά άλλων τραπεζών των οποίων τα μερίδια αγοράς δεν κρίθηκαν σημαντικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:

<u>ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ/ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΒΑΣΕΙ</u>								
<u>ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2006-2013</u>								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%	%	%	%
Τράπεζα Κύπρου	26,6	24,34	23.79	23.06	24.32	24.11	22.75	37.71
Λαϊκή Τράπεζα	14,9	15,99	15.74	15.52	16.97	16.25	15.84	-
Ελληνική Τράπεζα	9,4	7,72	6.78	6.78	7.16	6.80	6.37	6.82
Alpha Bank	7,6	8,20	7.84	7.84	7.62	6.70	5.83	6.48
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) Λτδ	2,0	1,67	1.50	1.50	2.07	1.92	2.04	2.11

⁴⁵ <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/trapezes/i-trapeziki-pitta-deka-hronia-meta>

⁴⁶ <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/epiheiriseis/kerdizoyn-edafos-oi-xenes-trapezes>

⁴⁷ <https://www.stockwatch.com.cy/en/node/415397>

⁴⁸ <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/trapezes/anakatataxeis-sta-meridia-trapezon>

⁴⁹ Απόφαση ημερομηνίας 25/10/2013 σχετικά με την Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση του 99% του μετοχικού κεφαλαίου των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων από τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Λτδ.

Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα	28,2	21,88	18,24	18.70	20.10	19.53	19.21	20.61
Τράπεζα Πειραιώς	-	0,33	0,52	0.84	1.20	1.25	1.18	1.29
Τράπεζα Αναπτύξεως	0,7	0,58	0,45	0.45	0.52	0.57	0.62	0.68
Εμπορική Τράπεζα	1,0	0,84	0,91	0.91	0.97	0.92	0.87	0.95
USB	1,0	-	0,60	0.60	0.64	0.67	0.73	0.80
Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης	3,0	2,37	1,91	1.91	2.00	1.94	1.93	1.28
Societe Generale	0,6	0,48	0,48	0.48	0.48	0.44	0.42	0.45
Eurobank EFG	-	0,09	5,18	5.18	3.85	3.20	3.18	2.91
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ	-	0,31	0,32	0.32	0.36	0.41	0.40	0.43
Άλλες	14,8	14,67	15,91	15.91	11.75	15.25	18.61	16.48
Σύνολο								

ΠΙΝΑΚΑΣ 2:

<u>ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ/ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΒΑΣΕΙ</u>								
<u>ΤΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2006-2013</u>								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%	%	%	%
Τράπεζα Κύπρου	27,6	28,14	27,68	26,04	27.47	28.07	22.75	29.64

Λ.Χ.

Α.Κ.

Π.Ο.

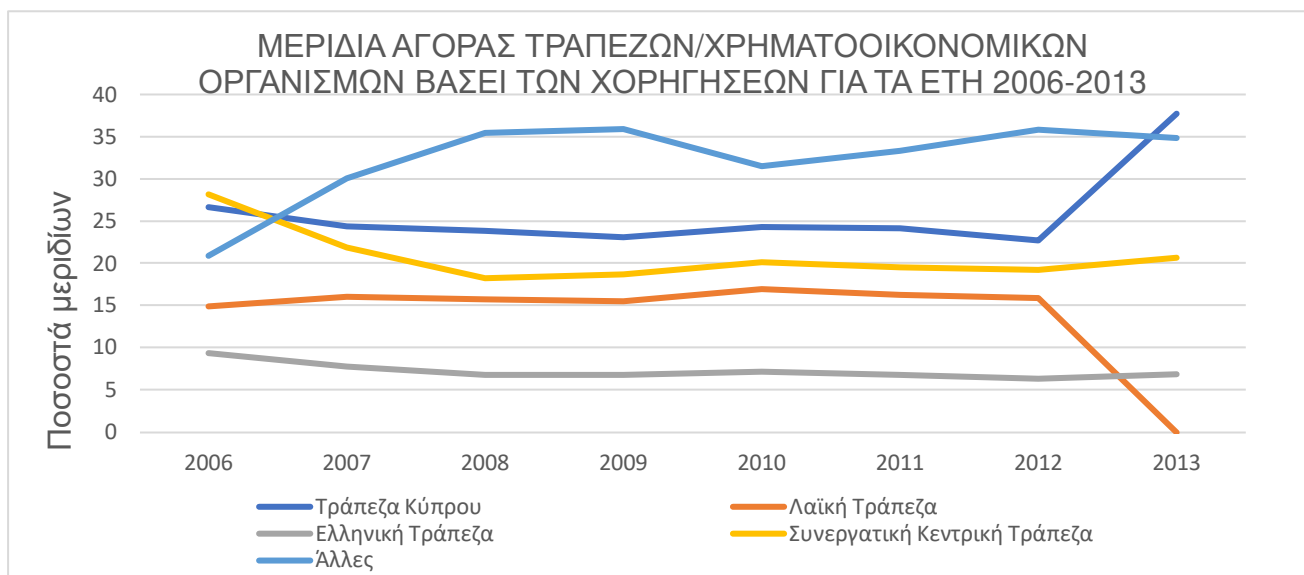
Α.Α.Π.

Π.Π.Χ.

Λαϊκή Τράπεζα	19,7	19,81	20,36	19,38	19.14	16.85	15.84	-
Ελληνική Τράπεζα	10,6	9,36	9,28	9,68	8.58	9.38	6.37	11.44
Alpha Bank	5,0	5,87	6,16	5,86	5.20	3.73	5.83	4.35
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) Λτδ	1,8	1,56	1,36	1,39	1.64	1.19	2.04	1.62
Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα	21,6	19,84	18,38	21,32	19.90	20.64	21.62	28.58
Τράπεζα Πειραιώς	-	0.47	1,36	1,44	1.54	1.38	1.18	1.81
Τράπεζα Αναπτύξεως	0,6	0.41	0,35	0,45	0.46	0.65	0.62	1.00
Εμπορική Τράπεζα	0,7	0.52	0,55	0,54	0.49	0.39	0.87	0.39
USB	0,9	0.79	0,79	0,78	0.68	0.74	0.73	1.25
Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης	2,4	1.80	1,60	1,68	1.38	1.39	1.93	1.81
Societe Generale	0,7	0.60	0,45	0,40	0.43	0.54	0.42	0.68
Eurobank EFG	-	0.56	1,63	2,56	3.47	3.43	3.18	4.93
Εθνική Τράπεζας της Ελλάδος ΑΕ	-	0.01	0,01	0	0	0	0.40	0
Άλλες	8,5	10.28	11,67	8,48	9.61	11.60	18.61	12.50

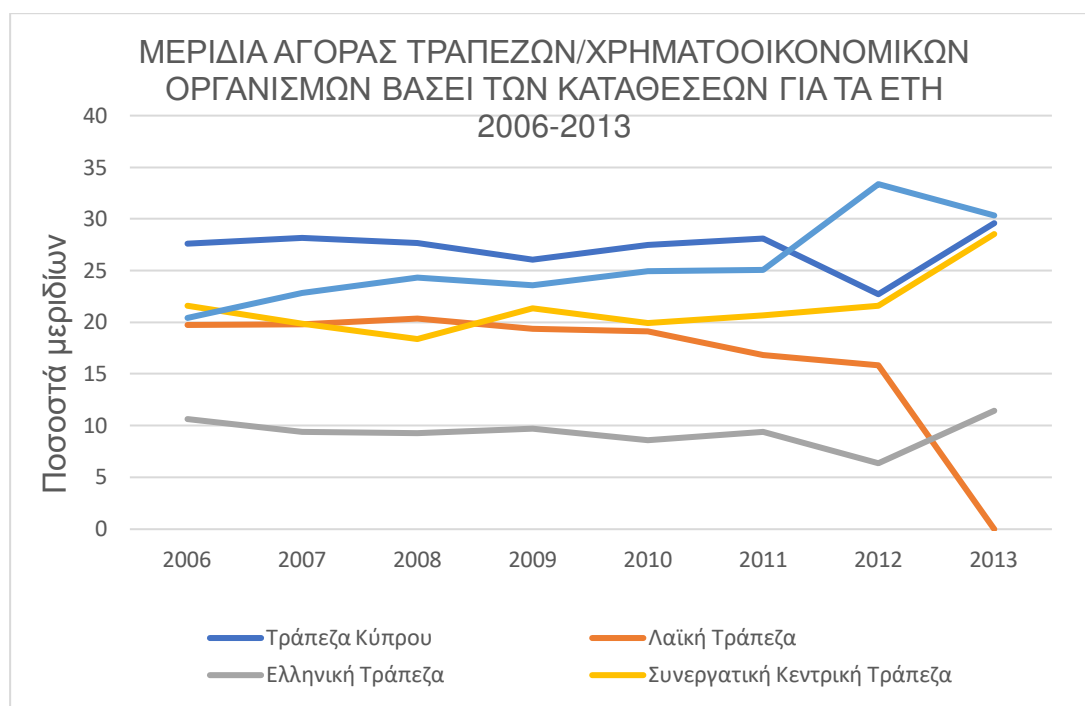
Επίσης, σε συνάρτηση με τον Πίνακα 1 παρατίθεται πιο κάτω το Γράφημα 1 στο οποίο παρουσιάζονται οι διακυμάνσεις των μεριδίων αγοράς των κυριότερων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τα έτη 2006-2013 βάσει των χορηγήσεων.

Γράφημα 1

Επίσης, σε συνάρτηση με τον πίνακα 2 παρατίθεται πιο κάτω το Γράφημα 2 στο οποίο παρουσιάζονται οι διακυμάνσεις των μεριδίων αγοράς των κυριότερων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τα έτη 2006-2013 βάσει των καταθέσεων.

Γράφημα 2

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες

επιχειρήσεις»,⁵⁰ η εκτίμηση των μεριδίων αγοράς μπορεί να προσφέρει μια χρήσιμη προκαταρκτική αξιολόγηση, συντομεύοντας την έρευνα όταν τα μερίδια αγοράς είναι χαμηλά. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι τα μερίδια αγοράς (κάτω του 40%) αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη για την απουσία σημαντικής ισχύος στην αγορά.

Η Επιτροπή επανέλαβε ότι, στο πλαίσιο της εξέτασης του αν και κατά πόσον υφίσταται δεσπόζουσα θέση μιας επιχείρησης, είναι πάντοτε σκόπιμο να ερευνάται και η θέση των άλλων πραγματικών ανταγωνιστών στην αγορά. Η Επιτροπή, με βάση τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο πιο πάνω Γράφημα 1, διαπιστώνει ότι το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας Κύπρου παρουσιάζει πτωτική τάση από το 2006-2012 με μικρή αύξηση το 2010. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 1, το μερίδιο αγοράς της κυμαινόταν από το 2006-2012 μεταξύ 22.75% και 26.6%, ενώ για το έτος 2013 και έπειτα από την απόκτηση μέρους των δανείων της Λαϊκής Τράπεζας, το ποσοστό του μεριδίου αγοράς της Τράπεζας Κύπρου ανήλθε στο 37.71%. Η Επιτροπή σημειώνει ωστόσο ότι το 2013 αφορά χρόνο μετά τις κατ' ισχυρισμό παραβάσεις σε ό,τι αφορά το άρθρο 6(1) του Νόμου.

Το μερίδιο αγοράς του δεύτερου κατά σειρά ανταγωνιστή, της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας (Συνεργατισμός) φαίνεται να παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις αφού κυμάνθηκε μεταξύ 18.24% και 21.88% κατά τα έτη 2007 – 2013. Το μερίδιο αγοράς του Συνεργατισμού το έτος 2006 ανήλθε στο 28,2% και κατά συνέπεια ήταν μεγαλύτερο από το 26,6% που αντιστοιχούσε σε αυτό της Τράπεζας Κύπρου για το ίδιο έτος.

Η Λαϊκή Τράπεζα κατέχει ποσοστά μεριδίων αγοράς που κυμαίνονταν μεταξύ 14.9% και 16.9% για τα έτη 2006 - 2012. Η Ελληνική Τράπεζα και η Alpha Bank κατέχουν ποσοστά που ανέρχονται περί τα 7% - 8%, ενώ οι υπόλοιπες τράπεζες κατέχουν πολύ μικρότερα ποσοστά.

Παρομοίως, από τον Πίνακα 2 διαφαίνεται ότι η Τράπεζα Κύπρου κατά τα έτη 2006 – 2013 έχει μερίδιο βάσει των καταθέσεων στην υπό εξέταση αγορά που κυμαίνονται μεταξύ 22.75% και 29.64%. Από το Γράφημα 2 προκύπτει ότι το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας Κύπρου στις καταθέσεις είναι σταθερό ενώ παρατηρείται με μια πτώση πάνω από 5% το 2012 σε σχέση με το 2011 και άνοδος το 2013. Ο δεύτερος κατά σειρά ανταγωνιστής, η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα (Συνεργατισμός) κατέχει τα υψηλότερα ποσοστά μεριδίων αγοράς μετά την Τράπεζα

⁵⁰ ΕΕ 2009 C45/7 σκ.14 και Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών ΕΕ2002 C 165/03, παρ. 75 «Είναι πάντως απίθανο μία εταιρεία που δεν διαθέτει σημαντικό μερίδιο της σχετικής αγοράς να κατέχει δεσπόζουσα θέση. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις με μερίδια αγοράς που δεν υπερβαίνουν το 25 % δεν θεωρείται πιθανό να κατέχουν από μόνες τους δεσπόζουσα θέση στην εξεταζόμενη αγορά. Στην πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής, προβλήματα μεμονωμένης δεσπόζουσας θέσης προκύπτουν συνήθως στην περίπτωση επιχειρήσεων με μερίδια αγοράς που υπερβαίνουν το 40 %, μολονότι σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατόν να δημιουργηθούν ερωτηματικά στην Επιτροπή σχετικά με δεσπόζουσα θέση ακόμα και με χαμηλότερα μερίδια αγοράς, καθώς μπορεί να υπάρχει δεσπόζουσα θέση χωρίς να απαιτείται υψηλό μερίδιο αγοράς».

Κύπρου. Όπως προκύπτει από το Γράφημα 2 το μερίδιο του Συνεργατισμού δεν είναι σταθερό αλλά παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις για τα έτη 2006 – 2013 και συγκεκριμένα κυμαίνεται μεταξύ 18.38% και 28.58% (βάσει του πίνακα 2).

Η Λαϊκή Τράπεζα κατέχει ποσοστά μεριδίων αγοράς που κυμαίνονται μεταξύ 15.84% και 20.36% για τα έτη 2006 - 2012. Η Ελληνική Τράπεζα και η Alpha Bank κατέχουν ποσοστά που ανέρχονται περί τα 9% και 5% αντίστοιχα, ενώ οι υπόλοιπες τράπεζες κατέχουν πολύ μικρότερα ποσοστά.

Ως εκ των ανωτέρω, διαφαίνεται ότι τα μερίδια αγοράς της Τράπεζας Κύπρου βάσει των χορηγήσεων κυμαίνονται μεταξύ 22.75% και 26.6% για τα έτη 2006 - 2012 και για το έτος 2013 ανέρχονται σε 37.71%. Με βάση τις καταθέσεις, τα μερίδια αγοράς της Τράπεζας Κύπρου ανέρχονται σε 22.75% και 29.64% για τα έτη 2006 - 2013.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι στο σύγγραμμά με τίτλο EC Competition Law: Texts, Cases and Materials των Alison Jones, B. E. Sufrin, καταγράφεται ότι: «*a finding of dominance would be ruled out at say below a 40% market share and most certainly at 25%*». Επίσης, κατά τη θεωρία και νομολογία όταν το μερίδιο αγοράς που κατέχει μια επιχείρηση είναι περίπου ισοδύναμο με τα μερίδια αγοράς άλλων επιχειρήσεων στην αγορά, τα μερίδια αγοράς δεν αποτελούν επαρκή ένδειξη δεσπόζουσας θέσης, καθώς καμία από τις επιχειρήσεις δεν μπορεί να συμπεριφέρεται ανεξάρτητα χωρίς να υπολογίζει τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών της.⁵¹

Η Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, λαμβάνοντας υπόψη τα μερίδια αγοράς της Τράπεζας Κύπρου βάσει καταθέσεων, αλλά ιδίως των χορηγήσεων, καθώς επίσης και τα μερίδια αγοράς των ανταγωνιστών της, κατά τα έτη 2006 – 2013 διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να θεμελιωθεί ο ισχυρισμός ότι η Τράπεζα Κύπρου κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής χορήγησης, αναφορικά με τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας που σχετίζονται με τον εν λόγω ουσιώδη χρόνο και συγκεκριμένα το χρονικό πλαίσιο στο οποίο καταρτίστηκαν οι μεταξύ των μερών συμβάσεις. Συμπερασματικά, εκλείπει η θεμελίωση της δεσπόζουσας θέσης που προϋποθέτει η εφαρμογή του άρθρου 6(1) του Νόμου.

Πέραν των πιο πάνω, η Επιτροπή επισήμανε ότι ελλείψει κατοχής και θεμελίωσης δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης, παρέλκει η οποιαδήποτε εξέταση του ζητήματος της τυχόν καταχρηστικότητας της συμπεριφοράς της καταγγελλόμενης επιχείρησης κατά παράβαση του άρθρου 6 του Νόμου, καθότι τα εν λόγω άρθρα αξιώνουν τη σωρευτική συνδρομή των δύο προϋποθέσεων: αφενός της θεμελίωσης της δεσπόζουσας θέσης και αφετέρου την καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής. Παρόλα αυτά, η Επιτροπή, λαμβάνοντας

⁵¹ Σύγγραμμα Δ. Τζουγανάτος,(2013) , Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, 1^η έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 508.

υπόψη την απόφαση της ημερομηνίας 7/12/2020 περί διερεύνησης του άρθρου 6(1) του Νόμου και ειδικότερα των εδαφίων (α), (γ) και (δ), σημείωσε ότι συμφωνεί με την Έκθεση Ευρημάτων που κατατέθηκε από την Υπηρεσία στις 1/7/2022, με την οποία πραγματοποιήθηκε ολοκληρωμένη ανάλυση επί των ισχυριζόμενων παραβάσεων παρά την μη στοιχειοθέτηση δεσπόζουσας θέσης από μέρος της καταγγελλόμενης επιχείρησης.

8.3.2. Άρθρο 6(2) του Νόμου

(α) Ισχυρισμοί για καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης

Σύμφωνα με το άρθρο 6(2)(α) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, στην οποία βρίσκεται προς αυτή ή αυτές μία επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη, προμηθευτή, παραγωγού, αντιπροσώπου, διανομέα ή εμπορικού συνεργάτη τους, ακόμη και ως προς ένα ορισμένο είδος αγαθών ή υπηρεσιών, και δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση».

Σύμφωνα με νομολογία και πρακτική, προκύπτει ότι για να στοιχειοθετηθεί η συγκεκριμένη παράβαση, θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι κάτωθι προϋποθέσεις:⁵²

α) ύπαρξη σχέσης οικονομικής εξάρτησης μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, β) απουσία ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης και γ) καταχρηστική εκμετάλλευση της εν λόγω εξάρτησης.

Για τη στοιχειοθέτηση του άρθρου 6(2) του Νόμου, απαιτείται η συνδρομή ενός αντικειμενικού και ενός υποκειμενικού στοιχείου.⁵³ Το αντικειμενικό στοιχείο συνίσταται στην ύπαρξη σχέσεως μεταξύ δύο επιχειρήσεων, ικανής να δημιουργήσει όρους οικονομικής εξάρτησης και το υποκειμενικό συνίσταται στην καταχρηστική, εκ μέρους του ισχυρού μέρους, εκμετάλλευση αυτής της σχέσεως.

Ως προς την έννοια της οικονομικής εξάρτησης προϋποτίθεται αφ' ενός η ύπαρξη μιας ισχυρής επιχείρησης, η οποία κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή και αφετέρου η ύπαρξη μιας εξαρτημένης επιχείρησης. Οικονομική εξάρτηση ανακύπτει όταν μια επιχείρηση εξαρτάται από την ίδρυση ή τη διατήρηση συμβατικών σχέσεων με την άλλη και πηγάζει από το γεγονός ότι η εξαρτώμενη επιχείρηση δεν μπορεί να παραιτηθεί αζημίως από τις παραγγελίες της εξαρτώσας.⁵⁴

⁵² Βλ. Απόφαση Επιτροπής 4/2010 I&A Μυλωνά Λτδ εναντίον της εταιρείας EXXON MOBIL CYPRUS LTD και της εταιρείας Lukoil Cyprus Ltd για άρνηση παροχής πετρελαιοειδών.

⁵³ Βλ. Απόφαση Επιτροπής 49/ 2017, Καταγγελία της εταιρείας SMK Constantinou Ltd εναντίον των εταιρειών ECCO SKO A/S ή/και της εταιρείας ECCO EMEA SALES SE ή/και της εταιρείας ECCO EMEA BV ή/και της εταιρείας KRM (CYPRUS) Ltd.

⁵⁴ Βλ. ΕΠΑΝΤ 741/2021, GREEN OIL ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» κατά των εταιριών: α) «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» και β) «CYCLON ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΛΙΠΑΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ» και ήδη LPC ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Στην υπό κρίση υπόθεση, τα εμπλεκόμενα μέρη δεν διατηρούν καμία εμπορική σχέση, καθώς η καταγγέλλουσα είναι φυσικό πρόσωπο που δεν ασκεί οικονομικής φύσεως δραστηριότητες αλλά είναι πελάτης – καταναλωτή της Τράπεζας Κύπρου με την οποία έχει συνάψει δανειακές συμβάσεις. Η κ. ΒΦ.Π δεν κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή, καθότι δεν αποτελεί «επιχείρηση».

Ως εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι στην παρούσα περίπτωση, δεν πληρούται το πραγματικό της διάταξης του άρθρου 6(2)(α) του Νόμου που αξιώνει όπως 2 αντισυμβαλλόμενες επιχειρήσεις διατηρούν σχέση πελάτη, προμηθευτή, παραγωγού, αντιπροσώπου, διανομέα ή εμπορικού συνεργάτη.

Η Επιτροπή ομόφωνα εκτίμησε ότι τα πραγματικά αυτά περιστατικά που εκτίθενται στην καταγγελία δεν θα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν καταχρηστική εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, καθότι δεν στοιχειοθετείται η απαραίτητη προϋπόθεση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων.

Πέραν τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα θεώρησε ότι δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί ούτε και το ζήτημα της καταχρηστικής εκμετάλλευσης, καθώς πρόκειται για διαφορές, μη ικανές να πλήξουν τον ανταγωνισμό μεταξύ δύο αυτόνομων επιχειρήσεων.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα έκρινε ότι βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί οποιαδήποτε παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Υπό το φως όλων των πιο πάνω αναλυθέντων στοιχείων και μέσα από την αξιολόγηση και συνεκτίμηση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας, η Επιτροπή, αναφορικά με τους ισχυρισμούς για παράβαση των προνοιών του άρθρου 6(1) του Νόμου, έχει κατά πλειοψηφία καταλήξει στο τελικό συμπέρασμα ότι η καταγγελλόμενη επιχείρηση δεν κατέχει δεσπτόζουσα θέση στη σχετική αγορά παροχής υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής χορήγησης στην Κύπρο για τα έτη 2006-2013.

Όσον αφορά την κατ' ισχυρισμό παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου, η Επιτροπή ομόφωνα έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, στη βάση των όσων αναλύθηκαν ανωτέρω, δεν έχει στοιχειοθετηθεί οποιαδήποτε παράβαση από μέρους της καταγγελλόμενης εταιρείας, καθώς δεν στοιχειοθετήθηκε η απαραίτητη προϋπόθεση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης μεταξύ δύο αυτόνομων και ανεξάρτητων επιχειρήσεων, αφού η καταγγέλλουσα αποτελεί φυσικό πρόσωπο που δεν ασκεί εμπορικές δραστηριότητες.

Λουκία Χριστοδούλου

Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού _____

Ανδρέας Καρύδης

Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού _____

Παναγιώτης Ουστάς

Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού _____

Άριστος Αριστείδου Παλούζας

Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού _____

Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης

Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού _____